

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Mgr. Václav Vévoda

**Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,
problémy v praxi a možná východiska**

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, problémy v praxi a možná východiska, vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 1. ledna 2019

.....

OBSAH

Úvod.....	5
1 Pracovní právo a služební poměr.....	7
2 Výsluhový příspěvek, pojem, charakteristika.....	10
2.1. Výsluhový příspěvek v právních předpisech.....	10
2.2. Výsluhový příspěvek a jeho charakteristika v právní teorii.....	10
2.2.1 Regulační funkce výsluhového příspěvku.....	11
2.2.2 Kompenzační funkce výsluhového příspěvku.....	12
2.2.3 Sociální funkce výsluhového příspěvku.....	12
2.2.4 Motivační funkce výsluhového příspěvku.....	13
2.3 Výsluhový příspěvek a jeho charakteristika v judikatuře soudů.....	13
2.4 Závěr k charakteristice výsluhového příspěvku.....	15
3 Podmínky nároku na výsluhový příspěvek a jeho výplata.....	17
3.1 Podmínky nároku na výsluhový příspěvek.....	17
3.1.1 Zákonná úprava.....	17
3.2 Výplata výsluhových nároků.....	19
3.2.1 Zákonná úprava.....	19
3.3 Vzniku nároku na výsluhový příspěvek.....	19
3.3.1 Pozitivní vymezení podmínky ke vzniku nároku na výsluhový příspěvek.....	19
3.3.2 Negativní vymezení podmínek ke vzniku nároku na výsluhový příspěvek.....	20
4 K jednotlivým negativním podmínkám § 157 zákona o služebním poměru.....	23
4.1 Propuštění jako důsledek odsouzení pro úmyslný trestný čin.....	23
4.2 Propuštění jako důsledek ukončení trestního řízení odklonem.....	23
4.3 Propuštění pro porušení služebního slibu, kterým je zavrženíhodné jednání mající znaky trestného činu.....	24
4.4 Propuštění v důsledku podání žádosti o propuštění v době vedeného trestního řízení.....	25
5 Problematika nároku na výplatu výsluhového příspěvku při propuštění v důsledku podání žádosti o propuštění, v době vedeného trestního řízení.....	27
5.1 Řešení předběžné otázky o spáchání trestného činu a jeho pachateli.....	27
5.2 Otázka pravomocného skončení řízení.....	28
5.3 Pojem „je proti němu vedeno trestní řízení“ - problematika vztahu fází trestního řízení na nárok na výplatu výsluhového příspěvku, neveřejnost řízení.....	29

6	Nezměnitelnost rozhodnutí o výsluhovém nároku po dodatečném odsouzení.....	32
7	Důvody pro opuštění stávající koncepce zániku nároku na výsluhový příspěvek v souvislosti se spácháním trestného činu.....	36
7.1	Důvody pro opuštění stávající koncepce.....	36
7.1.1	Možný rozpor se zásadou <i>ne bis in idem</i>	36
7.1.2	Nevhodná generalizace protiprávního jednání (všechny úmyslné trestné činy) mající za následek stejnou ztrátu nároku na výsluhový příspěvek.....	38
7.1.3	Zánik nároku na výsluhový příspěvek z důvodu pouhého podezření ze spáchání trestného činu, porušení zásady presumpce nevinu.....	39
7.1.4	Závislost nároku na výsluhový příspěvek na jednání příslušníka a dalších okolnostech po spáchání trestného činu, za doby trvání služebního poměru.....	42
	Závěr.....	45
	Seznam použitých zdrojů.....	48
	Abstrakt, klíčová slova.....	50

Úvod

Jako člověk, který část svého produktivního života již prožil, si dovolím na úvod tvrzení, že za předpokladu možnosti volby tématu obsáhlé práce, kterou má student v mém věku zpracovat, se vždy se rád přikloní k vyjádření se k něčemu, co prožil a zejména pak i k něčemu, co se jej osobně dotklo a vlastně i dotýká. Není tedy žádnou náhodou, že tématem mé diplomové práce je služební poměr, který je na pomezí práva soukromého a veřejného. Již zde je však vhodné upřesnit, s ohledem na to, že služebních poměrů zná náš právní řád několik, že diplomová práce bude zaměřena na služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů.

Po dobu více jak dvaceti let jsem pracoval ve služebním poměru k České republice, a pokud pominu několik let služebního poměru vojáka z povolání v ozbrojené síle, jednalo pouze o služební poměr příslušníka v různých bezpečnostních sborech. Svoji službu pro Českou republiku jsem ukončil jen před několika roky. Upřímně uvádím, že mimo jiných důvodů, které mě k tomuto vedly, jsem se také nedokázal vyrovnat s praxí, která je fenoménem posledních několika let, a tou je, resp. mám za to, že tomu tak je, a velmi mírně řečeno, politický vliv na činnost bezpečnostních složek, ať již v rovině informační, tak i vliv intervenční v rovině trestně-právní a vliv personální. Takovému praxi přímo „nahrává“ i zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zejména pak v částech či ustanoveních, které přiznávají příslušníkům různé nároky, nároky ekonomického charakteru. Jako zásadní v této rovině považuji nároky výsluhové, označené v zákoně jako výsluhový příspěvek. Právě problematice výsluhového příspěvku bych se rád ve své práci věnoval, se zaměřením na, a dle mého názoru, velmi nevhodnou zákonnou úpravu zániku nároku na tento příspěvek, v souvislosti s protiprávním jednáním příslušníka.

Současný platný zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, není nějakým přežitkem komunistické éry, ale již druhou kodifikací v novodobé demokratické historii společnosti. Mohlo by se tedy zdát, že bude obsahově kvalitním předpisem s co možná nejvyšší předvídatelností práva a s minimálně standartní ochranou práv příslušníků, ale i ochranou jejich nezávislosti. Dovoluji si však již v úvodu své diplomové práce tvrdit, že tomu tak není, což bude v práci náležitě objasněno. Je pravděpodobné, že k tomu stavu přispěla i skutečnost, že např. v případě tvorby nového občanského zákoníku, není pro veřejnost náročné získat informaci o tom, které kapacity občanského práva se na kodifikaci podílely, ovšem u zákona o služebním poměru je situace opačná.

Cílem diplomové práce je nejprve poukázat, za využití popisu vybraných ustanovení

s vlastním výkladem, a také následnou analýzou právně logických souvislostí, jak uvnitř citovaného zákona, tak i v návaznosti na právo trestní, na některé nedostatky zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a současně i předložit možné způsoby řešení zjištěných nedostatků. Zákon o služebním poměru se sice dotýká obrovského počtu občanů, kteří jsou v dané době příslušníky některého z bezpečnostních sborů, nebo bývalými příslušníky, ale k zákonu samotnému, k problematice výsluhového příspěvku, v porovnání s jinými předpisy jednoduchého práva, není takřka žádná odborná publikace či článek v odborném časopise, vyjma jediného aktualizovaného komentáře a jen o málo lepší je tomu tak i s judikaturou.

1 Pracovní právo a služební poměr

Ať již člověk žije v moderní společnosti v jakémkoliv politickém zřízení, je přirozené, že z důvodu uspokojení svých potřeb a potřeb svým blízkých pracuje. Práci jako faktickou činnost vykonává zpravidla za účelem získání prostředků pro obživu a často k naplnění svých cílů něco dokázat, přispět k dobré věci, pomáhat druhým anebo pomoci druhým k jejich uplatnění ve společnosti. Všechny možné motivy směřující k odůvodnění pracovní činnosti lze jen stěží vyjmenovat. V demokratické společnosti je samotné rozhodnutí, kterým směrem při výběru způsobu obživy jíti, na každém z nás. Na počátku, v době, kdy končíme období vzdělávání, jsou všichni na prahu rozhodnutí volby svého budoucího zaměstnání.

Listina základní práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku¹ v hlavě čtvrté, označené rubrikou Hospodářská, sociální a kulturní práva, v čl. 26 odst. 1 deklaruje, že: „Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost“. Je tedy svobodnou volbou, kterou cestou se vydáme. Cest je hned několik. Pokud nejsme zrovna některý z mála těch ve společnosti, kteří jsou již na počátku svého života ekonomicky zabezpečeni do té míry, že nad obstarání své obživy nemusí přemýšlet, potom se nabízí v širším pojetí dvě základní cesty, kudy jít. Jednou z nich je být zaměstnán, tedy podřídit se povinnosti vykonávat práci, kterou určí někdo jiný, nejčastěji zaměstnavatel. V právu je ono podřízení se příkázané činnosti označované jako závislá činnost² či závislá práce³. Druhou ze základních možností je pak pracovat dle vlastního uvážení, a za vykonávanou práci získávat prostředky. Zde se z pohledu práva potom hovoří jednoduše o podnikání (činnost podnikatele⁴), nebo také o výkon samostatně výdělečné činnosti.⁵ Vrátime-li se zpět k závislé činnosti, tak tato závislá činnost bude nejčastěji vykonávána v základním pracovněprávním vztahu. Za tento vztah je považován pracovní poměr a další vztahy sjednané dohodami o výkonu prací mimo pracovní poměr. Pracovní poměr potom bude zpravidla založen pracovní smlouvou⁶ a jeho vznik, změna či zánik se bude řídit zásadně zákoníkem práce a pokud, v předpokládané oblasti vztahu není zákonem vyloučena dispozice s takovou úpravou, tak i ujednáním stran. Zákoník práce umožňuje, aby závislá práce byla vykonávána i mimo základní pracovněprávní vztah, ale pouze v případě, že ji upravuje zvláštní právní předpis³.

¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

² § 6 zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

³ § 3 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce

⁴ § 420 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵ § 5b zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, § 7 zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

⁶ § 33 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Z výše uvedeného je nepochybné, že materiálně bude vždy závislá činnost považována za součást pracovního práva, ať se již jedná o vztah formálně vzniklý na základě pracovní smlouvy či z rozhodnutí příslušného orgánu. Jako zásadní zde je přirozená fakticita vykonávané práce člověkem, za účelem získání odměny za ni a vztah nadřízenosti a podřízenosti zaměstnavatele a zaměstnance. Zákoník práce jak pro pracovní, tak i pro služební poměr, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, striktně vymezuje, že: „*Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě*“.⁷

Zvláštním právním předpisem, který umožňuje výkon závislé činnosti nikoliv v základním pracovně právním vztahu, je zákon o státní službě⁸, dále zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů⁹ (dále jen zákon o služebním poměru) a zákon o vojácích z povolání¹⁰. Společným rysem těchto zvláštních zákonů je pojmové označení vlastního vztahu, tj. poměru, za poměr služební. Formálně, jsou citované zvláštní právní předpisy upravující závislou činnost zařazeny jako součást správního práva, tedy práva veřejného, a to jen z toho důvodu, že o jejich obsahu je rozhodováno vrchnostenskými akty.

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který je stěžejním právním předpisem této práce stanoví, ostatně obdobně jako další cit. zvláštní předpisy, že služební poměr se zakládá správním rozhodnutím služebního funkcionáře¹¹, a s tím i související další změny či zánik služebního poměru. Toto rozhodnutí tedy nepředstavuje určitý konsenzus, resp. je, jakkoliv vyloučena jeho smluvní povaha. Potenciální budoucí příslušník bezpečnostního sboru rozhodne o své vůli pouze o tom, že je ochoten být příslušníkem a svoji vůli může projevit pouze podáním žádosti o přijetí do tohoto poměru. V této době lze ještě hovořit o určité kontraktaci (střet vůlí obou stran) ke vzniku služebního poměru. Potenciální příslušník však slovy práva soukromého, pouze „přistupuje adhezně“ k již kogentně stanoveným pravidlům služebního poměru, obsaženým v zákoně o služebním poměru. Je tedy pouze na něm, zda se před přijetím do služebního poměru, řádně seznámil s jeho obsahem, tedy jeho budoucími právy a povinnostmi. Zákon o služebním poměru k zákoníku práce se jeví formálně, z hlediska práva, jako nezávislý, bez jakékoliv možnosti založit subsidiaritu zákoníku práce. Tak tomu samozřejmě i je, což dovedla i početná

⁷ § 2 odst. 2 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce

⁸ Zák. č. 234/2014 Sb., o státní službě

⁹ Zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

¹⁰ Zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹¹ § 17 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

judikatura vyšších soudů¹².

K povaze zákona o služebním poměru je také nutné uvést, že zákon svým označením předurčuje, že se jedná o hmotně právní předpis. Za takový předpis jej však nelze označit, neboť zákon upravuje jak práva a povinnosti příslušníků bezpečnostních sborů, tak vedle toho obsahuje vlastní úpravu řízení ve věcech služebního poměru. Řízení ve věcech služebního poměru, které je také správním řízením, má s tímto pochopitelně shodné rysy. Není tedy překvapením, že v případě vzniku otázky, kterou neupravuje procesní materie zákona o služebním poměru a jejíž řešení je nezbytné, se postupuje podle správního řádu¹³, nevyjímaje základní zásady činnosti správních orgánů projevených v úvodních ustanoveních správního řádu.¹⁴

Tato kvalifikační práce bude dále zaměřena na výsluhový příspěvek, který vyplývá výlučně z předcházejícího služebního poměru, a který stejně tak může představovat jako mzda či plat, určitý příjem k uspokojení potřeb bývalého příslušníka a jeho rodiny. Výsluhový příspěvek byl v minulosti, i za platnosti historických zákonů služebnímu zákonu přecházejících, nespočetněkrát posuzován právě z hlediska jeho povahy, vč. toho, zda se jedná o nárok soukromého subjektivního práva nebo veřejného.

¹² Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 20/09, bod 29

¹³ § 1 odst. 2 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád

¹⁴ § 177 odst. 1 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád

2 Výsluhový příspěvek, pojem, charakteristika.

Zákon o služebním poměru obsahuje pojem výsluhový příspěvek. Výsluhový příspěvek však není zákonem řádně objasněn, ačkoliv jeho výklad je nezbytný pro aplikaci zákona, v množství posuzovaných souvislostí a z nich vycházejících rozhodnutí. Výsluhový příspěvek však není pojmem jen zákona o služebním poměru, ale i další zákonů a příslušných řízení, pro které je jeho výklad stejně tak nezbytný.

2.1. Výsluhový příspěvek v právních předpisech

Pojem „výsluhový příspěvek“ je pojmem novým, co se týká zákonné úpravy služebního poměru příslušníků Policie České republiky a předcházející úpravy služebního poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti. Tento pojem nahradil předcházející používané označení „příspěvek za službu“.¹⁵ Fakticitu nahrazení deklaruje dnes již obsolentní ustanovení § 225 zákona o služebním poměru. Pojem výsluhový příspěvek není však novým ve vztahu ke služebnímu poměru vojáků z povolání. Zde terminologická změna v příslušném zákoně přišla podstatně dříve, a to v roce 1993, kdy ji přinesl zákon o některých služebních poměrech vojáků z povolání¹⁶, novelizující t.č. platný zákon o některých služebních poměrech vojáků z povolání.

V zákoně o služebním poměru je výsluhový příspěvek nyní zařazen do Hlavy druhé části jedenácté zákona, jako součást výsluhových nároků vedle odchodného a úmrtného. Samotný pojem výsluhový příspěvek však není, jak již bylo uvozeno, jakkoliv zákonem objasněn či vysvětlen. Nepatrné vysvětlení zákon obsahuje v ustanovení § 167 odst. 3, ve kterém se uvádí: „*Výsluhový příspěvek se vyplácí měsíčně v termínech stanovených pro výplatu důchodu*“. Z uvedeného lze dovodit, že se nejedná o jednorázové plnění, ale o opakované měsíční plnění.

2.2. Výsluhový příspěvek a jeho charakteristika v právní teorii

Částečné vysvětlení pojmu, spíše však sociologického charakteru, přinesl dodnes jediný komentář k zákonu o služebním poměru, publikovaný i v dalších vydáních,¹⁷ ve kterém

¹⁵ § 116 zák. č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, § 110 zák. č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

¹⁶ Zák. č. 226/1992 Sb., o některých služebních poměrech vojáků z povolání, kterým se mění a doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků

¹⁷ TOMĚK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Komentář*. 2. vydání. Praha: ANAG, 2012. 672 s.

se uvádí, že existence institutu výsluhového příspěvku není samoučelná. Poskytování tohoto výsluhového nároku plní funkce regulační, kompenzační a sociální.

Podle komentáře *„Regulační funkce směřuje k regulaci věkové struktury personálního obsazen bezpečnostního sboru. S tím je úzce spojena úroveň zdravotní a fyzické způsobilosti příslušníků. Je známo, že v podmínkách služebního poměru se příslušníci zpravidla opotřebovávají rychleji, než v podmínkách pracovního poměru“*.

S konstatováním v polední větě je možné souhlasit, ne však úplně. Zákonem o služebním poměru se řídí příslušníci hned několika bezpečnostních sborů, přičemž příslušníci vykonávají obrovské spektrum činností. Rozdíly v jednotlivých činnostech pak mají naprosto odlišný dopad na dílčí způsobilosti příslušníků, kteří je vykonávají. Zákon o služebním poměru jako předpoklad k přijetí do služebního poměru a setrvání v něm klade mj. vysoké nároky na fyzickou, zdravotní a osobní způsobilost příslušníka.¹⁸ Různé dopady náročnosti služby směřují nejenom na fyzickou způsobilost a zdravotní způsobilost, ale také na způsobilost osobnostní¹⁹ (zjišťována zejména psychologickým vyšetřením). Komentářem již zmiňované „opotřebení příslušníka“ tak bude diametrálně odlišné např. u příslušníka, který je učitelem v policejním školství nebo např. policejní psycholog ad., od příslušníka v přímém výkonu služby, např. hlídkové služby pořádkové policie, či příslušníka kriminální policie. Je tedy zřejmé, že zákonodárce v případě výsluhového příspěvku provedl určitou generalizaci.

Takový to způsob generalizace lze považovat za naprosto správný, neboť rozlišení spektra činností se současným zohledněním na nutnost poskytování výsluhového příspěvku, by bylo v praxi nerealizovatelné. Zákonodárce se však k určité diferenciaci přeci jenom uchýlil, a to v případě služebního poměru vojáka z povolání a z něho vznikajících nároků na výsluhový příspěvek, kde byl proveden výčet určitých specifických činností vojáka, přičemž doba, po kterou je tato činnost prováděna, je zohledněna v době rozhodné pro výsluhové nároky jeden a půlnásobně nebo i dvojnásobně.²⁰

2.2.1 Regulační funkce výsluhového příspěvku

Zmiňovaný komentář k zákonu o služebním poměru, k regulační funkci výsluhového příspěvku mj. uvádí, že: *„Uvedené výsluhové nároky mají příslušníky v okamžiku dosažení věku, který je možno považovat za hraniční pro setrvání v přímém výkonu služby, motivovat*

¹⁸ § 13 odst. 1 písm. e) zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

¹⁹ § 15 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰ § 143 odst. 1 zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

k dobrovolnému odchodu ze služebního poměru. Je minimálně neetické, má-li být příslušník po 30 letech služebního poměru propuštěn proto, že již nestačí zdravotním, fyzickým a dalším požadavkům pro výkon služebního místa.“ Dále již komentář od regulační funkce odbočuje k faktorům, které by měly ovlivňovat dimenze zákonem stanoveného určení výše výsluhového příspěvku. I zde je však vhodné dodat, jak by se z komentáře mohlo mylně zdát, že nároky na fyzickou způsobilost nejsou ve většině bezpečnostních sborů vnitřními předpisy vázány a zohledněny jak k věku příslušníka, tak i k jeho služebního zařazení. Jinak řečeno, na příslušníka ve věku do třiceti let jsou fakticky kladeny daleko větší požadavky než na příslušníka ve věku šedesáti let. Stejně tak, jsou kladeny jiné nároky na příslušníka vykonávajícího výhradně administrativní práci, než-li na příslušníka sloužícího v zásahové jednotce některého z krajských ředitelství Policie ČR.

2.2.2 Kompenzační funkce výsluhového příspěvku

Kompenzační funkci citovaný komentář vysvětluje takto: *„Kompenzační funkce výsluhového příspěvku spočívá v poskytnutí kompenzace za ztížené podmínky výkonu služby v bezpečnostních sborech, její nebezpečnost a časovou, fyzickou a psychickou náročnost, podrobení se tuhé služební kázni a řadě omezení základních práv v době trvání služebního poměru“.* Právě omezení základních práv nepůsobí jen vůči příslušníkovi, ale často i vůči jeho rodině. Jedná se zejména o zákaz jiné výdělečné činnosti příslušníka²¹, nebo i jiné povinnosti, např. manžela příslušníka v souvislosti s oprávněním k seznamování se s utajovanými skutečnostmi vyššího stupně utajení atd..²²

2.2.3 Sociální funkce výsluhového příspěvku

Poslední komentářem předestřenu funkcí je funkce sociální a komentář ji objasňuje následovně: *„Sociální funkce spočívá v usnadnění přechodu příslušníka do nového zaměstnání po skončení služebního poměru, který je mnohdy spojen s problémy pramenícími ze ztráty původně získané kvalifikace. Spočívá také ve zmírnění poklesu životní úrovně příslušníka a jeho rodiny po skončení služebního poměru“.*

Tato charakterizovaná sociální funkce je určitou kompenzací speciality činností příslušníka vykonávaných po dlouhou dobu, které jsou zpravidla v civilním sektoru

²¹ § 48 odst. 2 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²² § 87 odst. 1 písm. c) zák. č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a bezpečnostní způsobilosti

nevyužitelné, a tudíž bývalý příslušník je nucen vybočit ze své odbornosti do jiných oblastí. Tím spíše se bude jednat o způsoby obživy spojené s jednoduchou prací, která je však finančně hůře ohodnocena.

I dvě poslední funkce výsluhového příspěvku nelze v praxi generalizovat. Jak již bylo uvedeno, při existenci různorodosti činností příslušníků, k popsáním následkům, jejichž příčinou je ukončení služebního poměru, většinou dochází. Nejsou však výjimečné i následky zcela opačné, zejména pak ve zmiňované rovině ekonomické. Často se pak jedná o příslušníky se zásadní kvalifikací, jako jsou piloti, lékaři, IT pracovníci, právníci ad..

Objasňovaná sociální funkce se vztahuje pouze k období, ve kterém obvykle člověk pracuje, je v tzv. produktivním věku. Zákon o služebním poměru však umožňuje²³, aby byl výsluhový příspěvek vyplácen i v době, kdy příslušník pobírá starobní důchod, a to pouze ve výši kladného rozdílu na straně výsluhového příspěvku. K doposud zjištěné charakteristice výsluhového příspěvku tedy nalézáme další zvláštní zvýhodnění bývalých příslušníků, kterým byl vyplácen vyšší výsluhový příspěvek, přičemž výše tohoto zvýhodnění, oproti ostatním osobám pobírajícím starobní důchod, je pozitivně progresivní ve vztahu k výši do té doby pobíraného výsluhového příspěvku.

2.2.4 Motivační funkce výsluhového příspěvku

Ke komentářem předestřeným funkcím výsluhového příspěvku by bylo vhodné doplnit i dosud nezmiňovanou funkci, a to funkci motivační. Tato funkce je jistě jedním z faktorů, ke kterému přihlíží valná část uchazečů o službu v bezpečnostních sborech. Jedná se o určitou vizi v daleké budoucnosti, poskytující záruky schopnosti alespoň minimální obživy po skončení služebního poměru.

2.3 Výsluhový příspěvek a jeho charakteristika v judikatuře soudů

Charakteristiku výsluhového příspěvku nutně ve své rozhodovací činnosti musely zaujmou i soudy, při odůvodnění svých rozhodnutí založených na povaze výsluhového příspěvku, a také s ohledem na to, ostatně jak již bylo uvedeno, že tento pojem zákon nikterak dále neobjasňuje. Tak např. Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí²⁴ z roku 2014 vyjádřil i k obecné charakteristice výsluhového příspěvku takto: *„Výsluhový příspěvek je peněžitou*

²³ § 160 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1513/2013

dávkou, která náleží bývalým příslušníkům bezpečnostních sborů za podmínek uvedených v ustanovení § 157 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Výsluhový příspěvek je v českém právním řádu koncipován jako určitá kompenzace za výkon práce ve ztížených podmínkách a kompenzace určitých osobních omezení vyplývajících z charakteru práce v bezpečnostních sborech... Přísluší všem, kteří splnili zákonem stanovené podmínky, a je součástí systému dávek sociálního charakteru souvisejících s ukončením služebního poměru. Výsluhový příspěvek nelze chápat jako součást odměny za práci, nýbrž jako samostatný příjem, který nebyl součástí služebního příjmu za výkon služby příslušníka bezpečnostního sboru. Jde o zvláštní kategorii peněžního příjmu odůvodněnou do určité míry sociálními důvody. Povaha výsluhového příspěvku jako dávky sociálního zabezpečení je zřejmá rovněž z jeho úzké vazby na starobní důchod ze základního důchodového pojištění a invalidní důchod v případě souběhu těchto dávek (srov. § 160 zákona č. 361/2003 Sb.).“

Stejný soud se však již v roce 2009 k výsluhovému příspěvku (výsluhový příspěvek vojáků) vyjadřoval²⁵ v souvislosti s příkázáním pohledávky z účtu povinného podle § 303 občanského soudního řádu (dále jen o.s.ř.), ve znění platném v době rozhodování a případným postižením jiného příjmu při výkonu rozhodnutí podle § 299 o.s.ř., ve znění platném v době rozhodnutí, takto: *„Výsluhový příspěvek poskytovaný podle zák. č. 221/1999 Sb. nemá povahu mzdy ani jiného příjmu ve smyslu § 299 o. s. ř. (např. dávky sociálního zabezpečení či důchodu) a lze tedy u něj provádět výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky.“*

V době, kdy zmiňovaný soud rozhodoval, nebyl výsluhový příspěvek jakkoliv v občanském soudním řádu přímo zmiňován. Až příslušnou novelou o.s.ř.²⁶, byl pojem výsluhový příspěvek vložen do ustanovení § 299 o.s.ř.. Nejvyšší soud se sice již vyslovil k tomu, že lze výsluhový příspěvek postihnout příkázáním pohledávky při výkonu rozhodnutí, jak bylo výše uvedeno, s tím, že výsluhový příspěvek nemá povahu mzdy ani jiného příjmu ve smyslu § 299 o.s.ř., s ohledem na vlastní charakteristiku výsluhového příspěvku, ale již zmíněná novela o.s.ř., § 299, de facto charakterizovala výsluhový příspěvek takto: *„Srážky se dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, jimiž jsou“*: pod písm. k) je jako jeden z příjmů označen *„výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů,“*. Vedle výsluhového příspěvku mají povahu příjmu nahrazujícího odměnu za práci nebo příjem poskytovaný vedle ní také důchody, nemocenské, odstupné, peněžité pomoci v mateřství ad..

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2294/2007

²⁶ Zák. č. 164/2015 Sb., kterým se mění zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

K charakteristice výsluhového příspěvku se vyslovilo tak, či onak, v řádu deseti let povícero soudů, s obdobnými posouzeními. Vhodné je však pro tuto práci uvést i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z roku 2012²⁷, který mj. charakterizoval výsluhový příspěvek takto: *„Zatímco výsluhový příspěvek slouží k zachování životní úrovně příslušníků ozbrojených složek při jejich dalším zaměstnání v civilním životě, starobní důchod má nahradit ztrátu nebo omezení pracovního příjmu, které nastaly v důsledku věku jako sociální události, a je tedy realizací práva na přiměřené hmotné zabezpečení podle čl. 30 Listiny.“* I zde je nutné zopakovat, že výsluhový příspěvek není vyplácen jen při dalším zaměstnání v civilním životě, jak velmi nepřesně uvádí citované rozhodnutí. Je vyplácen i v době bez dalšího zaměstnání, i v případě civilního služebního poměru, ba i dokonce v době (zde již mylně uvádí cit. rozhodnutí), vzniku sociální události a v době následující, přičemž vznik sociální události v tomto případě je určen dosažením určitého věku, jako jednu z podmínek nároku na starobní důchod.

2.4 Závěr k charakteristice výsluhového příspěvku

Jak již bylo opakovaně v této části uvedeno, výsluhový příspěvek, jakožto právní pojem není zákonem specifikován. S ohledem na to vznikají v praxi problémy, které se nemohou projevit jinak než tím, že je značně snížena kvalita právní jistoty příslušníků bezpečnostních sborů. I teorie práva často hovoří o formálních hodnotách práva, jejichž stěžejními hodnotami je předvídatelnost práva a právní jistota.

Ústavní soud opakovaně ve své judikatuře na toto poukazuje. Tak např. v rozhodnutí²⁸ z roku 2011 mj. uvedl, že: *„Legitimní očekávání stěžovatele je nutno chápat jako očekávání určitého postupu orgánů veřejné moci, které bude odpovídat jednoznačnému obsahu právního řádu.“* Soudům při rozhodovací praxi nezbyvá dalšího, než provést vlastní charakteristiku a výklad pojmu. Tento vlastní výklad je potom složitě předvídatelný, ostatně jak již bylo výše předloženo, pokud vůbec lze o předvídatelnosti hovořit. V rozhodovací praxi je však závislost charakteristiky pojmu a obsahu meritorních rozhodnutí v otázkách výsluhového příspěvku neodmyslitelná.

Pro další využití výše uvedeného v diplomové práci, je nutné učinit shrnutí těchto funkcí za účelem charakteristiky pojmu výsluhového příspěvku, pouze však z pohledu k příslušníka samotného. Z tohoto důvodu lze částečně vyloučit regulační funkci, jejíž smysl se vztahuje k co nejlepšímu zabezpečení povinností stanovených zákony bezpečnostním

²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2012, č.j. 6 Ads 92/2012-35

²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09, bod 26

sborům. Výsluhový příspěvek je tedy možné obecně charakterizovat jako nárok bývalého příslušníka, který má kompenzační charakter. Jeho smyslem je zohlednění doby služby pro Českou republiku²⁹, a s tím související dopad náročnosti služby na zdraví a psychiku bývalého příslušníka, snížení možnosti dalšího profesního uplatnění mimo bezpečnostní aparát státu³⁰, a také snížení sociálně-ekonomické úrovně bývalého příslušníka a jeho rodiny, po skončení služebního poměru. V době stáří může být také, za zákonem stanovených podmínek, formou pravidelného příjmu nad příjem plnění z důchodového pojištění.

²⁹ § 1 odst. 3 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³⁰ § 162 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

3. Podmínky nároku na výsluhový příspěvek a jeho výplata

V této další části práce bych se rád zaměřil na jednotlivé zákonné podmínky, při jejichž splnění vznikne bývalému příslušníkovi nárok na výsluhový příspěvek a v konečném důsledku mu bude také vyplacen. Zcela záměrně byly v této části spojeny dvě ustanovení zákona o služebním poměru, a to ustanovení § 157 označené pod rubrikou „Podmínky nároku na výsluhový příspěvek“ a ustanovením § 167 zákona o služebním poměru označené rubrikou „Výplata výsluhových nároků“. Toto spojení je vhodné z důvodu provázanosti jednotlivých ustanovení, jejich neoddělitelnosti, přičemž pokus o separované podrobení rozboru a zejména dopadů v praxi, je vyloučen, jak bude dále uvedeno.

Zákon o služebním poměru obsahuje terminologicky, mimo pojmu nárok na výsluhový příspěvek, i pojem nárok na výplatu výsluhového příspěvku. Tak např. ustanovení § 162 označené rubrikou Zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku, stanovuje, že při opětovném vzniku služebního poměru podle tohoto zákona, zaniká příslušníkovi nárok na výplatu výsluhového příspěvku dnem, který předchází dni opětovného vzniku služebního poměru. Stejně tak se pojem nárok na výplatu výsluhového příspěvku objevuje i v ustanovení § 160 zákona, ze kterého se podává, že při souběhu nároku na výplatu výsluhového příspěvku s nárokem na výplatu starobního důchodu, se výsluhový příspěvek vyplácí pouze tehdy, jestliže je vyšší, než některý z uvedených důchodů atd.. Z dikce zákona je tedy patrná oddělená existence nároku na výsluhový příspěvek a nároku na výplatu výsluhového příspěvku. Uvedenou existenci navazujících nároků dovedl i Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ³¹ z roku 2017: *„Vznik nároku na výsluhový příspěvek znamená naplnění podmínek, za nichž je možné úspěšně o výsluhový příspěvek požádat. Oproti tomu nárok na vlastní výplatu výsluhového příspěvku vzniká až v návaznosti na podání žádosti o jeho výplatu právní mocí (přesněji vykonatelností) navazujícího rozhodnutí služebního orgánu, jímž byla výplata výsluhového příspěvku přiznána.“*

3.1. Podmínky nároku na výsluhový příspěvek

3.1.1 Zákonná úprava

Podmínky nároku na výsluhový příspěvek jsou uvedeny v ustanovení § 157 zákona o služebním poměru, ve kterém se uvádí: *„Bývalý příslušník, který vykonával službu alespoň po*

³¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 4 As 238/2016-42

dobu 15 let, má nárok na výsluhový příspěvek; to neplatí, jestliže jeho služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1 písm. a); písm. c); písm. d) a je následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně; nebo písm. m) a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání.“

Ve vztahu k ustanovení § 157 se k vyjmenovaným negativním podmínkám v důvodové zprávě k zákonu o služebním poměru pouze dodává: *„Výsluhový příspěvek se neposkytne, jestliže služební poměr skončil propuštěním z důvodu pravomocného odsouzení pro trestný čin spáchaný úmyslně, pro porušení služebního slibu, byl-li následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo požádal o propuštění a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen“.*

K uvedenému v důvodové zprávě je vhodné uvést, že neodpovídá citaci zákona a že se jedná o zprávu předloženou v době, kdy byl zpracován jeden z prvních návrhů zákona. Od doby zpracování zprávy totiž došlo k významným úpravám textu ustanovení návrhu zákona. Toto je také zřejmé i z toho, že výsluhový příspěvek je ve zprávě zdůvodňován k číselně jiným ustanovením § 162 - § 168, přičemž např. § 157 zprávy se vztahuje k cestovním náhradám. Ačkoliv je důvodová zpráva jedním z pramenů výkladu práva, přičemž se zde sleduje subjektivně historický výkladový cíl³², nelze tuto zprávu, z důvodu velkého množství změn, k tomuto výkladovému cíli využít. Nakonec ani důvodová zpráva nepředstavuje nepřekročitelnou mezi při výkladu práva, což je často pojímáno také v judikatuře vyšších soudů. Rozšířený senát Nejvyššího soudu se ve svém rozhodnutí z roku 2012³³ vyjádřil takto: *„Výklad zákona s ohledem na intenci historického zákonodárce (subjektivně-teleologický výklad) však je pouze jednou z výkladových metod a nezřídka musí ustoupit jiným, přesvědčivějším výkladovým alternativám, tak i právní teorii“.*

³² Filip Melzer, Metodologie nalézání práva. *Úvod do právní argumentace*, 1. vyd., C. H. Beck, Praha 2010, s. 80-86 a s. 118-126

³³ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2012, Č. j. 1 As 89/2010-119

3.2. Výplata výsluhových nároků

3.2.1 Zákonná úprava

Obecně lze konstatovat, že výsluhový příspěvek se vyplatí vždy, kdy není splněná žádná z negativních podmínek, kterými by byla výplata odložena, nebo úplně vyloučena. Zákon o služebním poměru v ust. § 167 odst. 2 stanovuje negativní podmínku, vztahující se k výplatě dvou ze tří výsluhových nároků, a to výsluhového příspěvku a odchodného, takto: „Bývalému příslušníkovi, jehož služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1 písm. d) nebo písm. m) a je proti němu vedeno trestní řízení, se odchodné a výsluhový příspěvek vyplatí až po pravomocném skončení tohoto řízení, jestliže nebyl odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně.“ To, co již bylo uvedeno k důvodové zprávě k ust. § 157 zákona o služebním poměru, se vztahuje i k ust. § 167 zákona.

3.3 Vznik nároku na výsluhový příspěvek

3.3.1 Pozitivní vymezení podmínky ke vzniku nároku na výsluhový příspěvek

Z citace ust. § 157 zákona o služebním poměru vyplývá, že ke vzniku nároku na výsluhový příspěvek postačí, pokud bývalý příslušník vykonával službu alespoň po dobu 15 let. Pojem výkon služby zákon vysvětluje v ustanovení § 1 odst. 4 zákona, a to následovně: „Výkonem služby se pro účely tohoto zákona rozumí a) úkony a činnosti realizující oprávnění a povinnosti stanovené právními předpisy upravující působnost bezpečnostních sborů, b) soustředování, vyhodnocování a evidování informací a údajů potřebných pro výkon služby, včetně činnosti v operačních a informačních střediscích, c) řízení výkonu služby, d) činnost ve vzdělávacích, technických a účelových zařízeních, která pro výkon služby zabezpečují přípravu příslušníků a výzkumné, technické a další podmínky, a to v rozsahu stanoveném ředitelem bezpečnostního sboru, a e) plnění úkolů Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace (dále jen „zpravodajská služba“).“ Z uvedeného logicky plyne, že pokud např. bylo příslušníkovi na jeho žádost uděleno opakovaně služební volno bez poskytnutí služebního příjmu³⁴ na dobu kratší než jeden měsíc a z tohoto důvodu nebyl zařazen do neplacené zálohy³⁵, přesto by se mu neměla tato doba nebo doby započítat do výkonu služby jako doby rozhodné pro nárok na výsluhový příspěvek. Stejně tak by tomu

³⁴ § 76 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³⁵ § 33 písm. b) zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

bylo např. u doby, kdy je příslušnice na mateřské dovolené³⁶.

Takové vysvětlení, které navazuje na pojmy užívané v zákoně, ale není správné. Zákon v ustanovení § 165 ozn. rubrikou „Doba rozhodná pro výsluhové nároky“ v odst. 1 uvádí: „*Dobou rozhodnou pro výsluhové nároky je doba trvání služebního poměru a doby započtené ke dni účinnosti tohoto zákona nebo při přijetí do služebního poměru podle § 224*“. V odstavci druhém téhož ustanovení jsou pak taxativně vyjádřeny doby, které se do doby rozhodné pro výsluhové nároky nezapočítávají. Jak již bylo uvedeno, žádná z příkladně výše uvedených dob zde není zahrnuta, a tudíž bude zápočet dob proveden. Tento terminologický nedostatek byl zapracován jen na okraj kvalifikační práce, neboť doba rozhodná pro výsluhové nároky je velmi úzce spojena s další aplikací zákona. Právní konstrukce vzniku nároku na výsluhový příspěvek, stanovující pouze jednu podmínku představující minimální nutný počet odsloužených let, se zdá být tedy velmi jednoduchá. Tak by také tomu bylo, pokud by nebyly do předmětného ustanovení vloženy i negativní podmínky.

3.3.2 Negativní vymezení podmínek ke vzniku nároku na výsluhový příspěvek

Výčet negativního vymezení podmínek ke vzniku nároku na výsluhový příspěvek je uveden za středníkem citovaného ust. § 157 zákona o služebním poměru. Dovolím si jej znovu připomenout: „*Bývalý příslušník, který vykonával službu alespoň po dobu 15 let, má nárok na výsluhový příspěvek; to neplatí, jestliže jeho služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1 a); písm. c); písm. d) a je následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně; nebo písm. m) a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání.*“

Nejprve je nutné konstatovat, že není z tohoto ustanovení zřejmé, zda nárok na výsluhový příspěvek vznikne pouze tím, že došlo ke splnění podmínky první, tedy počtu odsloužených let a v případě splnění druhé, negativní podmínky, nárok zaniká anebo, zda nárok při splnění první i druhé negativní podmínky vůbec nevznikne. To však má zásadní dopad do nároků příslušníka.

V praxi totiž může dojít k tomu, že příslušník bude propuštěn na základě některého, ze

³⁶ § 81 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

zákonem stanoveného důvodu, v souvislosti se spácháním naprosto bagatelního úmyslného trestného činu, který nemusí být nutně v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. Požadavky kladené na příslušníka zákon nevysvětluje, ovšem v praxi se může jednat o naprosto odlišné požadavky, např. hasiče vs. policisty. Pro vysvětlení se přímo nabízí přečin pomluvy³⁷, kterého se příslušník, např. zmiňovaný policista, dopustil tím, že sdělil nepravdivý údaj o jiném, který je způsobilý jinému značnou měrou např. narušit jeho osobní, rodinné vztahy (sdělením o nevěře manželky jiného). Pro úplnost uvádím, že nemohu souhlasit s generalizací těchto jednání tak jak je shrnuje zmiňovaný komentář³⁸ při úmyslných trestných činech, neboť i zákon o služebním poměru tuto generalizaci vylučuje.³⁹ Po zákonném propuštění příslušníka (policisty) ze služebního poměru a předpokládaném vedení řádného života, může dojít k zahazení odsouzení u tohoto bagatelního přečinu do jednoho roku⁴⁰ nebo výjimečně i dříve⁴¹. Na příslušníka se bude hledět jako by nebyl odsouzen⁴². Ačkoliv se k tomuto při přijetí do služebního poměru v souvislosti s podmínkou bezúhonnosti nepřihlíží⁴³, neodsouzení bude mít význam na správním uvážení služebního funkcionáře o znovupřijetí do služebního poměru. Za účelem znovupřijetí do služebního poměru bude příslušník, s ohledem na trestní sazbu za předpokládaný přečin, bezúhonný již po deseti letech od odsouzení⁴⁴. Pokud však bylo schváleno narovnání⁴⁵ nebo rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání⁴⁶ (odklony v trestním řízení), což se u tohoto přečinu přímo nabízí, bude bývalý příslušník bezúhonný pro účely služebního poměru dnem právní moci takového rozhodnutí⁴⁷, tzn. okamžitě po propuštění za předpokladu, že jeho jednání nebude v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. To jistě v rozporu nebude, pokud v novém služebním poměru bude bývalý policista např. hasičem. Nebude tak existovat zákonný důvod, aby bývalý příslušník (policista), bez nutnosti vykonání služební zkoušky⁴⁸, nebyl opětovně přijat do služebního poměru. Lze tedy uvést, ostatně jak již bylo naznačeno, že dojde k tomu, že bude příslušníkovi započtena do doby rozhodné pro výsluhové nároky, po skončení obnoveného služebního poměru, i doba původního služebního poměru. Zákon totiž nestanoví,

³⁷ § 184 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

³⁸ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Komentář*. 2. vydání. Praha: ANAG, 2012. s. 60 „spáchání úmyslného trestného činu je vždy v rozporu s uvedenými požadavky“

³⁹ § 14 odst. 2 písm. a), b) in fine zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁰ § 105 odst. 1 písm. e) zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴¹ § 105 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴² § 106 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴³ § 114 odst. 3 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁴ § 14 odst. 1 písm. a) zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁵ § 309 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴⁶ § 307 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁴⁷ § 14 odst. 2 písm. a), b) zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁸ § 11 odst. 2 a § 12 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

zda zaniká nárok na výsluhový příspěvek splněním negativní podmínky § 157, nebo zda vůbec nevznikne a zejména nestanoví, zda je možné, či není, provést zápočet dob s hranicí, do doby spáchání trestného činu, nebo do doby odsouzení, do výsluhových nároků navazujícího služebního poměru.

Závěrem k této části práce mohu konstatovat, že rozložení obecného nároku na výsluhový příspěvek na nárok na výsluhový příspěvek ve smyslu ust. § 157 zákona o služebním poměru a nároku na výplatu výsluhového příspěvku podle ust. § 167 zákona, se jeví jako vhodná zákonná konstrukce, avšak pouze v případě, že toto navázání nebude obsahovat složitou právní úpravu negativních podmínek.

4. K jednotlivým negativním podmínkám § 157 zákona o služebním poměru

Zákon o služebním poměru vztahuje jednotlivé negativní podmínky nároku na výsluhový příspěvek, uvedené v ust. § 157, k některým důvodům propuštění příslušníka, vyjmenovaným v ust. § 42 zákona. Pro další analýzu právně-logických souvislostí bude v této části provedeno jejich jednoduché vysvětlení.

4.1 Propuštění jako důsledek odsouzení pro úmyslný trestný čin

Podle negativní podmínky cit. v ust. § 157 písm. a) zákona o služebním poměru se bude jednat o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. a) zákona, ve kterém se uvádí, že příslušník musí být propuštěn ze služebního poměru, pokud byl odsouzen za úmyslný trestný čin.

4.2 Propuštění jako důsledek ukončení trestního řízení odklonem

Podle písm. b) negativní podmínky se zde bude jednat o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. c) zákona o služebním poměru, ve kterém se uvádí, že příslušník musí být propuštěn, bylo-li v řízení o úmyslném trestném činu pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání, bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. Právě onen rozpor s požadavky kladenými na příslušníka byl výše rozebrán v souvislosti s rozdílností takových požadavků např. na policistu a hasiče. Není nutné zde podrobně osvětlovat, že zákonodárce měl pravděpodobně na mysli, že se jedná o logickou souvislost s písm. a), neboť povaha jednání příslušníka a jeho neslučitelnost s postavením příslušníka by mohla být stejně závažná jako v písm. a), ale došlo k jinému způsobu ukončení věci, představující tzv. odklon. Takové propuštění má však stejně zásadní negativní dopad na příslušníka, přičemž však není dáno odsuzujícím rozsudkem na jisto, zda se vůbec příslušník dopustil trestního činu⁴⁹.

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel. Odklon v trestním řízení. In: HENDRYCH, Dušan, BĚLINA, Miroslav, FIALA, Josef, ŠÁMAL, Pavel, ŠTURMA, Pavel, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KARFÍKOVÁ, Marie. Právní slovník. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009

4.3 Propuštění pro porušení služebního slibu, kterým je zavrženíhodné jednání mající znaky trestného činu

Podle písm. c) negativní podmínky vztahující se k nároku na výsluhový příspěvek, se bude jednat o propuštění příslušníka podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru, které ve spojení s cit. ustanovením stanovuje, že příslušník musí být propuštěn, jestliže porušil služební slib⁵⁰ tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru a kumulativně podle negativní podmínky je následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně. Zde se objevuje poprvé stav, kdy příslušník již byl na základě zákona propuštěn z důvodu toho, že se dopustil za doby trvání služebního poměru zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu, ať již úmyslného či nedbalostního, a až v době, kdy již nebyl příslušníkem, je za toto jednání i odsouzen pro úmyslný trestný čin. Z uvedeného je také zřejmé, že i když nedošlo k odsouzení příslušníka za toto jednání, nemusí to mít význam pro rozhodnutí o propuštění. Významné to bude vždy pouze ve vztahu k výsluhovému příspěvku. Obdobně se vyjádřil i Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí v roce 2015 takto: ⁵¹ „V řízení o propuštění ze služebního poměru dle § 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru sice není rozhodující, zda dotyčný příslušník v trestním řízení byl či nebyl odsouzen, ale k návrhu příslušníka je vždy nutno zohlednit případný závěr trestního soudu ohledně toho, zda jednání naplňovalo znaky skutkové podstaty, či nikoliv.“

Zmiňovaný způsob propuštění příslušníka zákon pokládá za nejrychlejší způsob propuštění, z důvodu jeho nejzávažnějšího jednání, které je neslučitelné s jeho dalším setrváním ve službě. To vyplývá ze zvláštního řízení⁵² vedeného při tomto způsobu propuštění. Prvním úkonem proti příslušníkovi totiž může být i doručení rozhodnutí o propuštění. Lze polemizovat o tom, zda tento postup není v rozporu se zásadami správního řízení a právy účastníka řízení. Navzdory takovéto tvrdé právní úpravě, navíc není možné ani využít opravného prostředku, který by měl suspenzivní účinek. Naopak, a ještě navíc, je mimořádně a bezdůvodně zkrácena účastníkovi doba pro podání odvolání na 7 dní.

Paradoxně toto, v právu nevídané, řízení o propuštění příslušníka a jeho důvody (zavrženíhodné jednání) dávají velkou výhodu příslušníkovi, co se týká výsluhového příspěvku, než-li v případě, že by např. sám, požádal o propuštění (návaznost na § 157 písm. d) zákona o

⁵⁰ § 17 odst. 3 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, č.j. 10 As 87/2014-65

⁵² § 183 a násl. zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

služebním poměru) nebo byl propuštěn podle § 42 odst. 1 písm. c) zákona. Totiž negativní podmínka § 157 písm. c) zákona pouze stanovuje, že příslušník nemá nárok na výsluhový příspěvek, byl-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin. K tomu se váže § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru, podle kterého se příslušníkovi výsluhový příspěvek vyplatí, jestliže nebyl „nakonec“ odsouzen pro úmyslný trestný čin. Pokud však řízení bylo „nakonec“ ukončeno jedním z odklonů, nárok na výsluhový příspěvek mu vznikne a bude vyplácen. Vrátime-li se tedy k tomu, že nebyl příslušník propuštěn pro předpokládané zavrženíhodné jednání a bylo trestní řízení ukončeno odklonem za doby trvání služebního poměru s povinným propuštěním podle § 42 odst. 1 písm. c), potom by podle § 157 písm. b) zákona o služebním poměru, nárok na výsluhový příspěvek příslušník neměl. Pro praktické vysvětlení je možné předložit situaci, kdy je příslušník z vůle a posouzení nadřízeného služebního funkcionáře, propuštěn pro ono (zkráceně) zavrženíhodné jednání (§ 42 odst. 1 písm. d) zákona o služebním poměru). Jak již bylo uvedeno, k tomuto způsobu propuštění by mělo dojít jen v těch nejzávažnějších případech a v praxi je naprosto výjimečné. Příslušník je s ohledem na tento zákonný způsob propuštění, tak ve své podstatě okamžitě a fakticky bez zaměstnání, a tedy i příjmu. To je pro bývalého příslušníka pochopitelně velmi tvrdý postup, ale paradoxně mu tento způsob propuštění dává zásadní možnost, a to svým vlastním právním jednáním, docílit splnění podmínek pro nárok na výsluhový příspěvek a jeho výplatu. Pokud se např. příslušník, propuštěný pro zavrženíhodné jednání, následně k úmyslnému trestnému činu dozná a nahradí škodu (pokud vznikla), resp. sjedná dohodu o narovnání s poškozeným, v důsledku čehož bude trestní řízení ukončeno jedním z odklonů, nebude splněna žádná z negativních podmínek nároku na příspěvek uvedených v ust. § 157 zákona a stejně tak ani negativní podmínka pro výplatu výsluhového příspěvku cit. v ust. § 167 odst. 2 zákona a výsluhový příspěvek mu bude vyplácen. Za předpokladu, že propuštěn pro zavrženíhodné jednání nebude a požádá např. sám o propuštění, bude se na něj vztahovat, v případě ukončení trestního řízení jedním z odklonů, i negativní podmínka cit. v ust. § 157 písm. d) zákona.

4.4 Propuštění v důsledku podání žádosti o propuštění v době vedeného trestního řízení

Podle písm. d) poslední negativní podmínky § 157 zákona o služebním poměru, vztahující se k výsluhovému příspěvku, se bude jednat o stav, kdy příslušník sám požádal o propuštění podle § 42 odst. 1 písm. m) zákona a je, podle podmínky, proti němu vedeno trestní

řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen nebo bylo pravomocně rozhodnuto o některém z odklonů anebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání⁵³.

Podle doslovného znění zákona, při spojení podmínek podle § 157 zákona o služebním poměru, bývalý příslušník, který vykonával službu alespoň po dobu 15 let, má nárok na výsluhový příspěvek; to neplatí, jestliže jeho služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1 písm. m), na základě žádosti o propuštění a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen nebo bylo pravomocně rozhodnuto o některém z odklonů a nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání. Z uvedeného, ale není zřejmé, pro splnění podmínky, ve které době proti příslušníkovi mělo být vedeno trestní řízení. Zda výhradně za doby trvání služebního poměru, nebo po ukončení služebního poměru, nebo ke dni vydání rozhodnutí o výsluhovém příspěvku, příp. ke dni podání žádosti, kterou bylo zahájeno řízení o výsluhovém příspěvku a v dalších případech. O této problematice bude velmi podrobně uvedeno v další části práce.

V závěru této části bych rád uvedl, že zákonná konstrukce navázání jednotlivých negativních podmínek nároku na výsluhový příspěvek, k některým důvodům propuštění příslušníka, vyjmenovaným v ust. § 42 zákona o služebním poměru, není v současnosti a ani nebyla v době tvorby zákona nepřekročitelná. Zmiňované navázání považuji za nadbytečnou kombinaci, vyvolávající prostor pro nerovné právní postavení příslušníků v době ukončení služebního poměru. Jinak řečeno, příslušník, který je v době propuštění prověřován nebo v dalších stádiích trestního řízení stíhán, a jehož nárok na výsluhový příspěvek je s ohledem na tuto skutečnost velmi nejistý, může vlastním jednáním zajistit své propuštění i z jiných důvodů, než které jsou taxativně uvedeny k negativním podmínkám nároku na výsluhový příspěvek. Nastane tak situace, kdy bývalý příslušník přesto, že spáchal závažný trestný čin za doby trvání služebního poměru, za který byl následně i odsouzen, má nárok na výsluhový příspěvek a jeho výplatu, neboť nebyl propuštěn právě z důvodů uvedených v ust. § 157 zákona o služebním poměru. Přitom negativní podmínky nároku na výsluhový příspěvek bylo možné, bez složité konstrukce navázání k důvodům propuštění, samostatně upravit.

⁵³ § 179g zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

5. Problematika nároku na výplatu výsluhového příspěvku při propuštění v důsledku podání žádosti o propuštění, v době vedeného trestního řízení

V této páté části práce bych rád objasnil, dle mého názoru, velmi nevhodnou úpravu navazujících negativních podmínek, a to nároku na výsluhový příspěvek, cit. v ust. § 157 písm. d) zákona o služebním poměru a jeho výplatu dle ust. § 167 odst. 2 zákona.

5.1 Řešení předběžné otázky o spáchání trestného činu a jeho pachateli

Vrátíme-li se zpět k ust. § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru, tak z jeho povahy vyplývá, že ustanovení má procesní charakter. Sice poskytuje informaci bývalému příslušníkovi o další negativní podmínce, kterou se odkládá nárok na výplatu výsluhového příspěvku a jeho následné přiznání, bohužel může mít i vliv na nárok samotný. Právě zde je také nutno poukázat na nepochopitelný nesoulad ustanovení § 157 písm. d) a § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru v tom smyslu, že podle § 157 písm. d) se předpokládá, že příslušník nebude mít nárok v budoucnu na výsluhový příspěvek i v případě (mimo odsouzení pro úmyslný trestný čin), že nebude odsouzen, ale dojde zastavení trestního stíhání tzv. odklonem. V praxi tedy vydá služební funkcionář, v době, kdy se trestní řízení vede rozhodnutí (podle § 167 odst. 2 zákona) o přerušení řízení do doby pravomocného skončení tohoto řízení. Ust. § 167 odst. 2 zákona je sice navazující na § 157, ovšem obsahuje i hmotněprávní podmínku, a to, že výsluhový příspěvek se vyplatí v případě, že nebyl odsouzen pro úmyslný trestní čin. Jak již bylo uvozeno výše, je tedy nepochopitelné, z jakého důvodu je v dikci § 157 písm. d) zákona a služebním poměru uvedena jako negativní podmínka i ukončení trestního řízení odklonem a následně je tato podmínka popřena v ust. 167 odst. 2. Ve své podstatě se jedná o tzv. „kolizní mezeru v zákoně“⁵⁴.

Ustanovení § 167 odst. 2 zákona ukládá povinnost správnímu orgánu, tj. služebnímu funkcionáři, rozhodujícím o nároku ve správním řízení, zahájeném k žádosti bývalého příslušníka, k tomu, aby vyčkal do doby s konečným rozhodnutím, než bude nejprve rozhodnuto v trestním řízení.

Ve své podstatě se zde jedná o předběžnou otázku, která je důležitá pro další řízení.

⁵⁴ Filip Melzer, Metodologie nalézání práva. *Úvod do právní argumentace*, 1. vyd., C. H. Beck, Praha 2010, s. 222

Jelikož zákon o služebním poměru nezná institut přerušení řízení, použije se správní řád. Správní řád umožňuje správnímu orgánu v ustanovení § 64 odst. 1 písm. c) usnesením přerušit řízení, probíhá-li řízení o předběžné otázce. Takové usnesení se potom v souladu s § 176 zákona o služebním poměru doručí účastníkovi řízení do vlastních rukou. Velmi přehledně problematiku vysvětlil Nejvyšší správní soud, ve svém rozhodnutí⁵⁵ z roku 2015 ve věci tvrzené nečinnosti správního orgánu: „Podle § 180 odst. 5 zákona o služebním poměru, vyskytne-li se v řízení otázka, o které již bylo pravomocně rozhodnuto příslušným orgánem, je služební funkcionář rozhodnutím vázán. Jestliže vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, která nepřísluší služebnímu funkcionáři rozhodnout a která dosud nebyla pravomocně vyřešena, služební funkcionář může dát příslušnému orgánu podnět k zahájení řízení o dané otázce nebo si o ní může učinit úsudek. Služební funkcionář si nemůže učinit úsudek o osobním stavu příslušníka a o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá. Probíhá-li před příslušným orgánem řízení o předběžné otázce, vyčkává služební funkcionář jeho výsledku.“

5.2 Otázka pravomocného skončení řízení

V výše uvedeného vyplývá, ostatně jak už bylo dříve předestřeno, že část znění § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru „se odchodné a výsluhový příspěvek vyplatí až po pravomocném skončení tohoto řízení“, odkládá vznik nárok na výplatu výsluhového příspěvku až na dobu po pravomocném skončení trestního řízení. Již zde nastává další zásadní problém v praxi, a to jaký způsob ukončení trestního řízení je tímto ustanovením předpokládáno. Není totiž zřejmé, zda bylo záměrem dikce ustanovení zákona jakékoliv pravomocné rozhodnutí, nebo jen rozhodnutí, kterým vznikne překážka věci rozhodnuté. Toto rozlišení má však zásadní dopad do nároku příslušníka na výsluhový příspěvek v praxi.

Za prvé, pokud by se jednalo pouze o rozhodnutí, které založí překážku věci rozhodnuté, mohlo by dojít k situaci, kdy takové rozhodnutí nikdy nebude vydáno a přerušené řízení o výsluhovém příspěvku bude na tzv. „mrtvém bodě“. To je samozřejmě absurdní. Zásadně by se pak jednalo o usnesení policejního orgánu, které nabylo právní moci a kterým bylo ukončeno trestní řízení v době, před zahájením trestního stíhání. Takové rozhodnutí totiž nikdy nevytváří překážku věci rozhodnuté.

Za druhé, pokud připustíme, že se jedná o jakékoliv rozhodnutí, potom v praxi, a ne

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu zde dne 11. 8. 2015, č.j. 6 As 271/2014-41

zcela výjimečně, nastane situace, jak již bylo výše naznačeno, kdy policejní orgán odložil usnesením prověřovanou věc v trestním řízení. Služební funkcionář rozhodující o výplatě výsluhového příspěvku, s ohledem na rozhodnutí vydané policejním orgánem, které nabylo právní moci, neprodleně vydá rozhodnutí o nároku na výplatu výsluhového příspěvku. Následně však může dojít k tomu, že ve zvláštní lhůtě⁵⁶ uvedené rozhodnutí policejního orgánu zruší státní zástupce. Nelze ani vyloučit, s ohledem na to, že rozhodnutí nevytvoří předmětnou překážku, že budou z rozhodnutí policejního orgánu ve věci obnoveny úkony trestního řízení, za účelem dalšího prověřování. Jako zásadní však je to, že v dalším řízení může být bývalý příslušník např. odsouzen pro úmyslný trestný čin, čímž by jinak byla splněna negativní podmínka vylučující nárok na výplatu výsluhového příspěvku. Odpověď na předestřený problém v praxi je možné naleznout v souvislosti s objasněním dalšího pojmu ust. 167 odst. 2 zákona o služebním poměru, a to: „*je proti němu vedeno trestní řízení*“.

5.3 Pojem „je proti němu vedeno trestní řízení“- problematika vztahu fází trestního řízení na nárok na výplatu výsluhového příspěvku, neverejnost řízení

Pokud bylo dikcí zákona „*je proti němu vedeno trestní řízení*“ zamýšleno v jakékoliv fázi vedené trestní řízení, se kterým je jakýmkoliv způsobem spojován žádající bývalý příslušník o výsluhový příspěvek, potom řízení může být i ukončeno, mimo zmiňovaných rozhodnutí, pouhým záznamem příslušného orgánu činného v trestním řízení s tím, že nebyly zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin a tudíž není důvod k zahájení úkonů trestního řízení⁵⁷. Trestní řízením⁵⁸ se totiž podle trestního řádu rozumí komplexně celý proces od podání trestního oznámení, či jiného podnětu k řízení až do rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé. Jedná se o pojem procesně s větší šíří ve svém počátku, než pojem přípravné řízení, jehož počátkem je sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení. Tato situace typicky nastane v praxi, kdy bude např. podáno proti příslušníkovi trestní oznámení, které po potřebných šetřeních, většinou provedených policejním orgánem, bude vyhodnoceno záznamem (nikoliv rozhodnutím) s tím, že z šetření a oznámení nebyly zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Nebude tedy zapotřebí zahájit úkony trestního řízení, jinak zahajované při zjištění tako-

⁵⁶ § 174 odst. 2, písm. e) zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁵⁷ § 158 odst. 3 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁵⁸ § 12 odst. 10 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

vých skutečností. Nutno zde dodat, že tento začátek trestního řízení je vykládán, co se týká odborných publikací, různě.

Dále je možné k polemice o výkladu pojmu „*je proti němu vedeno trestní řízení*“ vztáhnout až proces probíhající v trestním řízení, jakožto úkonů v něm prováděných. V tomto případě bude služební funkcionář rozhodující o výsluhovém příspěvku brát v úvahu jen ty případy, kdy byly zahájeny úkony trestního řízení. K této možnosti vysvětlení, ovšem nevylučující i přecházející postup před zahájením úkonů trestního řízení, se také uchýlil Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí⁵⁹ z roku 2015, kdy uvedl: „*V nyní posuzovaném případě bylo přípravné řízení vedeno proti konkrétní osobě, neboť v záznamu o zahájení úkonů trestního řízení je osoba stěžovatele označena jako osoba podezřelá ze spáchání trestného činu. Také byla splněna podmínka, že se jednalo o trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně, neboť stěžovatel byl podezřelý ze spáchání přečinu „zneužití pravomoci úřední osoby“ podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Byla tak splněna podmínka § 157 písm. d) zákona o služebním poměru („je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně“), neboť již přípravné řízení bylo vedeno proti konkrétnímu příslušníku*“. Soud tedy jednoznačně konstatoval, po osmi letech od účinnosti zákona, že za trestní řízení se bude považovat ve smyslu pojmu „*je proti němu vedeno trestní řízení*“ citovaného v ustanovení § 157 písm. d) a § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru, min. ta část trestního řízení, jehož počátkem je vydání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení ve spojení s podmínkou, že v obsahu tohoto záznamu je přímo citována osoba podezíraná, tedy příslušník. Do budoucna bude nárok na výplatu výsluhového příspěvku závislý i na tom, zda úřední osoba činná v policejním orgánu uvede, na samotném počátku trestního řízení i to, zda je zde určitá podezíraná osoba nebo zda takovou osobu prozatím označit nelze. Jelikož záznam o zahájení úkonů trestního řízení není rozhodnutím, ale pouze informačním sdělením, je vždy jen na této úřední osobě (zpravidla policistovi) a obvyklém postupu daného oddělení v návaznosti na kooperaci s dozorujícím státním zastupitelstvím, zda podezíranou osobu označí, či naopak a zpravidla v případě pochybností, uvede v předmětném záznamu „neznámý pachatel“, či akronym „NP“. Z uvedeného je zřejmé, s ohledem na citovanou judikaturu, že bude otázkou vzniku nároku na výsluhové příspěvek a jeho vyplacení, také jednání třetích osob, při běžných pracovních úkolech, kdy vydávají sdělení, proti kterým není možné jakkoliv účinně právně brojit. Mám tedy za to, že předestřené odůvodnění v citované rozhodnutí soudu je z hlediska jeho praktických dopadů nepřijatelné.

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, č.j. 6 As 271/2014-41

Přestože není předmětem této práce předložit komplexní rozbor trestněprávních souvislostí s pojmem „*je proti němu vedeno trestní řízení*“, a toto ani není možné s ohledem na omezený rozsah práce, je nutné však konstatovat existenci dalších problematických souvislostí tohoto pojmu s předpokládaným trestním řízením. Otázkou k další polemice je problematika zásadní neveřejnosti přípravného trestního řízení a s tím související vyloučení získání takové informace rozhodujícím služebním funkcionářem o výsluhovém příspěvku a další.

Závěrem k této části, resp. k její úvodní součásti, bych rád pro úplnost doplnil, že výše analyzované spojení negativních podmínek, a to nároku na výsluhový příspěvek, cit. v ust. § 157 písm. d) zákona o služebním poměru a jeho výplatu dle ust. § 167 odst. 2 zákona, nebylo v současném problematické znění v době přijetí zákona, jako celku. Předložený nesoulad, přesněji doplnění ust. § 157 písm. d) v části znění: „*nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání nebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání*“, bylo do zákona vloženo příslušnou novelou⁶⁰, ještě před jeho účinností, tedy v legisvakační lhůtě. Původně se jednalo pouze o návrh technického doplnění zákona o služebním poměru v souvislosti s novým institutem trestního řízení, a to zkráceným přípravným řízením, jehož odklonem je podmíněné odložení návrhu na potrestání⁶¹. To také vyplývá z důvodové zprávy k zákonu, ve které se mj. uvádí, k bodům 5-19 následující: „... se zavádí do trestního řádu nový institut „*podmíněné odložení podání návrhu na potrestání*“. *Novela zákona na tuto změnu v oblasti trestního práva reaguje*“. Tato technická novela k § 157 písm. d) neměla opodstatnění, neboť předmětné ustanovení odklony v trestním řízení vůbec neobsahovalo. V procesu schvalování novely zákona však toto bylo zjištěno a na místo vypuštění odklonu zkráceného přípravného trestního řízení, zde byly, jak již bylo uvedeno, nepochopitelně vloženy veškeré odklony trestního řízení.

⁶⁰ Zák. č. 530/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 362/2003 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

⁶¹ § 179g zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

6 Nezměnitelnost rozhodnutí o výsluhovém nároku po dodatečném odsouzení

Jak bylo výše uvedeno, pokud služební funkcionář nezjistí v době vedeného správního řízení o nároku na výplatu výsluhového příspěvku, že je proti bývalému příslušníkovi vedeno trestní řízení ve smyslu § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru, potom neexistuje překážka k tomu, aby rozhodnutím nebyl nárok na výplatu výsluhového příspěvku nepřiznán. Uvedené rozhodnutí bude po jeho vydání doručeno účastníkovi řízení⁶². Předmětné rozhodnutí představuje rozhodnutí o veřejných subjektivních právech fyzické osoby⁶³. Rozhodnutí není procesního charakteru, neboť se jedná o rozhodnutí o věci samé, rozhodnutí meritorní. Pokud účastník řízení nepodá proti rozhodnutí opravný prostředek, tj. odvolání⁶⁴, rozhodnutí po uplynutí lhůty pro podání odvolání nabyde formální právní moci. Nabytím formální právní moci se stává rozhodnutím konečným⁶⁵. Stejně tak rozhodnutí nabývá materiální právní moci a vykonatelnosti, neboť neexistoval právně relevantní důvod, aby k tomuto nedošlo. Jednoduchým potvrzujícím následkem právní moci a vykonatelnosti je pak fakticita tohoto stavu, v podobě opakovaného vyplácení dávky, tj. výsluhového příspěvku. Pro další odůvodnění konečného stavu v řízení je vhodné citovat jeden z většího množství rozhodnutí, vztahujícím se k následkům vlastnosti rozhodnutí, jakým je právní moc a vykonatelnost.

Tak např. Vrchní soud v Praze již ve svém rozhodnutí 6 A 100/94 vysvětluje tuto problematiku takto: „*Také v řízení před správními orgány platí obecná právněprocesní zásada non bis in idem; lze ji dovodit z principu materiální právní moci správního rozhodnutí. Ten v sobě zahrnuje i nezměnitelnost rozhodnutí, tj. nenarušitelnost vzniklých, změněných, zaniklých nebo autoritativně deklarovaných hmotněprávních subjektivních oprávnění a povinností. To platí bez ohledu na to, zda procesní předpis zákaz dvojího projednání téže věci výslovně stanoví a přikazuje orgánu, který vede řízení, aby takové další řízení zastavil pro překážku rei iudicatae nebo nikoli; takový implicitní příkaz zákonodárce lze i z ustanovení § 30 správního řádu spolehlivě dovodit*“. Právní teorie obecně konstatuje, že materiální právní mocí je závaznost rozhodnutí. Jinak řečeno, že věc, která byla předmětem rozhodnutí, je vyřízena konečně a závazně, z čehož plyne, že nemůže být předmětem nového projednávání. Stěžejním účinkem závaznosti je zásada non bis in idem, tedy, že o té samé věci musí být vedeno pouze jedno řízení. Právní mocí rozhodnutí vzniká překážka věci rozhodnuté, tj. res iudicata. Pře-

⁶² § 169 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁶³ § 2 zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

⁶⁴ § 190 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁶⁵ § 182 odst. 1 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

kážku věci rozhodnuté v zákoně o služebním poměru představuje ust. § 181 odst. 7 ve kterém se uvádí: „*O konkrétním právu či povinnosti účastníka není možno rozhodnout opakovaně bez změny skutkového stavu, nejde-li o přezkoumání rozhodnutí; to neplatí v případě rozhodnutí o náhradě škody, jestliže po rozhodnutí dojde k podstatné změně podmínek, za nichž bylo o škodě rozhodnuto*“.

Nutno dodat, že správní orgán rozhoduje podle skutkového stavu, který tu je v době řízení, přesněji v době vydání rozhodnutí. Typickou změnou skutkového stavu by např. bylo opětovné skončení služebního poměru, neboť v případě prvotního rozhodnutí o výši výsluhového příspěvku by služební orgán vycházel z jiné celkové doby služby a v průběhu další služby by došlo ke změně skutkového stavu ve smyslu prodloužení této doby. Byl by tedy zjištěn nový skutkový stav, který neexistoval v době vydání prvotního rozhodnutí. V rovině procesní by služební orgán nejprve rozhodl, výhradně na základě zmocnění právní normou, o zániku nároku na výplatu výsluhového příspěvku, k čemuž je oprávněn a povinován podle § 162 zákona, a na základě nové žádosti by také rozhodl, pakliže by došlo ke splnění zákonem stanovených podmínek, o přiznání nároku na výplatu výsluhového příspěvku.

Obdobně rozhodl i Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí⁶⁶ takto: „*K novému vzniku nároku na výplatu výsluhového příspěvku tedy z procesního hlediska bylo nezbytné na základě nové žádosti rozhodnout o jeho (opětovném) přiznání. Původní rozhodnutí v tomto směru překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 181 odst. 7 zákona o služebním poměru netvoří již z toho důvodu, že jeho účinky byly výrokem konstatujícím zánik nároku na výplatu ukončeny. I kdyby tomu tak ovšem nebylo (služební funkcionář by opomněl rozhodnout o zániku nároku na výplatu výsluhového příspěvku), přesto by bylo možné v dané věci opětovně rozhodnout, neboť § 181 odst. 7 zákona o služebním poměru zákaz opětovného rozhodnutí o téže věci stanoví výslovně jen pro případy, kdy nedošlo ke změně skutkového stavu. V případě ukončení opětovného služebního poměru však ke změně rozhodných skutkových okolností dochází, neboť k okamžiku podání opětovné žádosti o výplatu výsluhového příspěvku se mění (prodlužuje) doba rozhodná pro výsluhové nároky dle § 165 zákona o služebním poměru*“

K překonání překážky věci rozhodnuté, projevené v ustanovení § 181 odst. 7 zákona o služebním poměru, jak bylo uvedeno výše, tedy může dojít jen v zásadě omezenými, zákonem stanovenými, způsoby. Prvním z těchto způsobů je využití mimořádného opravného prostředku, tj. obnovy řízení⁶⁷. O obnově řízení se zpravidla rozhodne, vyjde-li najevo nová skutečnost, která však existovala v době původního řízení. Obnova je však možná pouze jako zmí-

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2017, č.j. 4 As 238/2016-42

⁶⁷ § 192 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

něný mimořádný opravný prostředek z čehož vyplývá, že ji lze zahájit výlučně na žádost účastníka. Využití institutu obnovy řízení jako dozorčího opravného prostředku, tedy řízení zahájeného z moci úřední, zákon o služebním poměru neumožňuje. Zákonodárce se musel také vypořádat, v případě obnoveného řízení, i s původním rozhodnutím, což učinil tak, že toto se ze zákona ruší⁶⁸. Mimo obnovy řízení jsou zde dále prostředky soudní ochrany, jako je zejména řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu a další.

Jak již bylo uvedeno, překážka věci rozhodnuté může být také překonána (někdy se také uvádí, že překážka není vytvořena) tak, že zákon pro případ změny skutkového stavu výslovně umožňuje vydat nové rozhodnutí. Jak již bylo uvedeno, jedná se např. o ust. § 162, ozn. rubrikou Zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku, ust. § 160, ozn. rubrikou Souběh výsluhového příspěvku s důchody, ust. § 161, ozn. rubrikou Souběh nároku na výsluhový příspěvek s nárokem na výsluhový příspěvek ze služebního poměru vojáka z povolání nebo ust. § 212, ozn. rubrikou Zánik a přechod nároků po smrti příslušníka.

Pro úplnost a přehlednost v této části je nutné také upozornit na obsah rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z roku 2016⁶⁹. Toto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve své podstatě rozkládá velkou část komentovaného, zejména pak, co se týká argumentace ve vztahu k překážce věci rozhodnuté, opomíjí jednotlivá ustanovení zákona o služebním poměru a hlavně schvaluje postup správního orgánu, který nebyl zákonem jakkoliv aprobován. V daném případě se jednalo o příslušníka bezpečnostního sboru, proti kterému bylo vedeno trestní stíhání, které bylo pravomocně zastaveno. Následně bylo vydáno rozhodnutí o přiznání výsluhového příspěvku a jeho výplatě. Výplata byla i prováděna. Na základě dovolání Nejvyššího státního zástupce bylo pravomocné rozhodnutí o zastavení trestního stíhání zrušeno. Bezprostředně poté vydal správní orgán původně rozhodující o výsluhovém příspěvku další rozhodnutí o tom, že výplata výsluhového příspěvku se zastavuje, přičemž rozhodnutí vydal ve spojení s ust. 167 odst. 2 zákona o služebním poměru, ačkoliv toto ustanovení tento postup nezná, jak již bylo výše opakovaně uvedeno.

Nejvyšší správní soud k tomuto v rozhodnutí uvedl: *„Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že správní orgán prvního stupně rozhodnutím ze dne 13. 2. 2015 nerozhodoval o tom, zda stěžovatel nadále má či nemá nárok na výsluhový příspěvek, ale pouze rozhodl o zastavení jeho výplaty. Tím hodlal výplatu výsluhového příspěvku dočasně „pozastavit“ až do pravomocného skončení trestního řízení stěžovatele. O správnosti uvedeného postupu správního orgánu prvního stupně nemá Nejvyšší správní soud žádné pochybnosti. Nejvyšší správní soud*

⁶⁸ § 192 odst. 4 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2017, č.j. 8 As 213/2016-31

se proto neztotožňuje s názorem stěžovatele, podle nějž lze § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru aplikovat pouze na situaci, kdy o nároku na výsluhový příspěvek bývalého příslušníka správní orgány nerozhodovaly. Taková skutečnost z § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru nevyplývá“. Nejvyšší správní soud takto „schválil“ postup správního orgánu, což však neodůvodnil zákonnou podporou ani právně teoretickou konstrukcí, ale pouze tvrzením, že o postupu správního orgánu nemá pochybnosti. Nejvyšší správní soud v této souvislosti dokonce zavedl nový pojem do dané problematiky, a to „dočasné pozastavení“ výplaty výsluhového příspěvku, který zákonná úprava nezná. Nejvyšší správní soud také podpořil myšlenku správního orgánu, že správní orgán je oprávněn jednat i takovým způsobem, který není zákonem zakázán, což se však vymyká ústavním principům.

Ústava České republiky⁷⁰ k tomu ve svém článku 2 odst. 3 stanoví: „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“. V komentáři k Ústavě⁷¹ se potom k tomuto článku a odstavci mj. uvádí: „*Pokud jde o způsoby výkonu státní moci, rozumí se tím, že orgán státu může postupovat jenom tak, jak to předepisuje zákon, tj. v souladu s příslušným procesním řádem stanoveným zákonem (OSŘ, SŘS, TrŘ, SpŘ). Navíc se v průběhu těchto řízení musí uplatňovat ústavně garantovaná pravidla tzv. spravedlivého (řádného) procesu (k tomu srov. komentář k čl. 1). Pokud se na postup – který nemusí být vždy rozhodováním o subjektivních právech – neaplikuje procesní předpis, státní orgány jsou povinny postupovat v souladu s jinak zákonem stanoveným postupem, případně v mezích zákonného rámce provádět některá operativní donucovací opatření (bezprostřední zákroky policie apod.). Požadavek mezi uplatňování státní moci lze chápat jako zdůraznění omezenosti jednání státní moci zákonem, jako zábrana proti excesům a zároveň záruka odpovědnosti za jednání vybočující z mezí zákona*“.

⁷⁰ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁷¹ SLÁDEČEK, Vladimír, SYLLOVÁ, Jindřiška. Čl. 2 [Státní moc]. In: SLÁDEČEK, Vladimír, MIKULE, Vladimír, SUCHÁNEK, Radovan, SYLLOVÁ, Jindřiška. Ústava České republiky. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 24-51

7 Důvody pro opuštění stávající koncepce zániku nároku na výsluhový příspěvek v souvislosti se spácháním trestného činu

Základním právním, ale i sociologickým východiskem pro to, aby došlo k omezení nebo vyloučení výsluhového nároku příslušníka, mělo být spáchání úmyslného trestného činu příslušníkem, za doby trvání jeho služebního poměru. Stávající koncepce zákona o služebním poměru však tuto myšlenku jen částečně převzala a složitost či přílišná komplikovanost úpravy, jak již bylo v předcházejících částech objasněno, leckdy dopadá, s ohledem na konkrétní okolnosti, jen na některé bývalé příslušníky. Jsou však i další důvody pro opuštění stávající koncepce, které budou v této části práce objasněny.

7.1 Důvody pro opuštění stávající koncepce

7.1.1 Možný rozpor se zásadou ne bis in idem

První část práce byla založena na zkoumání toho, co výsluhový příspěvek znamená, jakou má charakteristiku. Z právní teorie a zejména z ustálené judikatury bylo vyvozeno, že výsluhový příspěvek je nárok bývalého příslušníka, který má kompenzační charakter. Jeho smyslem je zohlednění doby služby pro Českou republiku, a s tím související dopad náročnosti služby na zdraví a psychiku bývalého příslušníka, snížení možnosti dalšího profesního uplatnění mimo bezpečnostní aparát státu, a také snížení sociálně-ekonomické úrovně bývalého příslušníka a jeho rodiny, po skončení služebního poměru. V době stáří může být také, za zákonem stanovených podmínek, formou pravidelného příjmu nad příjem plnění z důchodového pojištění.

Ani právní teorie ani judikatura soudů nedovodily, že by snad výsluhový příspěvek měl být odměnou za naprosto bezvadné jednání příslušníka, jak při služebních činnostech, tak i v soukromí. Jakou má tedy povahu postižení příslušníka, který např. působil v několika válečných misích v Afganistánu, vykonával bezvadně další služební činnost jako příslušníka zpravodajské služby po dobu 30ti let a byl v závěru své služební kariéry např. odsouzen pro spáchání přečinu pomluvy (nepravdivé sdělení o nevěře sousedky) nebo přečinu úvěrového podvodu (zamlčení skutečností při sjednání úvěrové smlouvy) a nebo dotačního podvodu? Je zřejmé, že na tuto otázku bude, co se týká odpovědí, hned několik názorů. Jedním z nich, který zastávám, je ten, že postižení příslušníka „odejmutím“ nároku na výsluhový příspěvek,

povětšinou za spáchání úmyslného trestného činu, je jen dalším trestem za tentýž skutek, ačkoliv jej zákon o služebním poměru za trest neoznačuje. To odůvodňuje zejména výše citovaná charakteristika výsluhového příspěvku nemající nic společného s bezvadností jednání příslušníka v jakékoliv situaci, tedy i v době kdy nevykonává službu. Dále se zde jedná o zásah ryze majetkový, který je typický pro správní či trestní postih. V minulosti již soudy opakovaně rozhodovaly, zda dokonce samotné propuštění podle zákona o služebním poměru v souvislosti s možným spácháním trestného činu nebo jeho spácháním (nikoliv tedy o ztrátě nároku na výsluhový příspěvek), není porušení zásady ne bis in idem. Zde si dovoluji citovat jedno ze známých rozhodnutí⁷², které se týkalo bývalého policejního prezidenta Mgr. Petra Lessyho: „*Mimo to nelze opominout i ten fakt, že zejména rozhodnutím o skončení služebního poměru, resp. ve věcech služebního poměru, které má jinak obdobné náležitosti a atributy jako rozhodnutí ve věcech kázeňského řízení, byl obžalovaný svým způsobem zjevně bezprostředně postižen přinejmenším ve svých důsledcích a dopadech /osobních, personálních, finančních/ obdobným způsobem, jako by mu byl např. v trestním řízení uložen trest zákazu činnosti, případně trest ztráty vojenské hodnosti či s ohledem na vedlejší dopady zejména rozhodnutí ve věcech služebních právě tohoto druhu, respektive vzhledem k použití právě těch zákonných ustanovení v tomto rozhodnutí citovaných, případně trest peněžitý*“. Odvolací soud v uváděné věci rozhodl, že řízení ve věcech služebního poměru o propuštění příslušníka a kázeňské řízení proti příslušníkovi pro kázeňský přestupek založilo překážku nepřipustnosti dalšího trestního stíhání příslušníka⁷³ pro totožný skutek. Nutno dodat, že obdobně postupovaly i další soudy. Později však Nejvyšší soud rozhodování nižších soudů korigoval tak, že vyvázal řízení ve věcech služebního poměru o propuštění příslušníka ze zmiňované překážky. Pro doplnění cituji z rozhodnutí Nejvyššího soudu⁷⁴: „*Obvinění byli sice postiženi (tzn. propuštění) pro skutek totožný s tím, ohledně něhož se vedlo jejich trestní stíhání, dané řízení, v němž bylo o jejich propuštění ze služebního poměru rozhodnuto, však nemělo charakter trestního řízení ve smyslu Úmluvy*“.

Závěrem k tomuto dodávám, že závislost spáchaného trestného činu ve vztahu k nároku na výsluhový příspěvek a jeho vyplacení je nepochybná. I již citovaná Listina základních práv a svobod v čl. 39 konstatuje, že: „*Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit*“ Domnívám se, že by jiná újma na právech a majetku neměla být ukládána v jiných řízeních,

⁷² Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2013, spis. zn.: 67 To 216/2013

⁷³ § 11 odst. 1, písm. j) zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2016, spis. zn. 6 Tdo 37/2016

než ve kterých je zjišťována vina a ukládány další svojí povahou obdobné tresty.

7.1.2 Nevhodná generalizace protiprávního jednání (všechny úmyslné trestné činy) mající za následek stejnou ztrátu nároku na výsluhový příspěvek

Výsluhový příspěvek příslušníka, může být po opuštění služby i jeho jediným dalším příjmem. Jeho výše je různá s ohledem na podmínky vypočtení. Jen velmi orientačně po 15ti letech služby, při průměrném měsíčním hrubém platu příslušníka 40 000,- Kč, je 8 000,- Kč, po 20ti letech potom 14 000,- Kč, atd.. Je však pravděpodobné, že po více odsloužených letech bude průměrný příspěvek vyšší, než bylo uvedeno, neboť zde se nachází podíl vyšších platů. Generalizaci ztráty nároku na výsluhový příspěvek, tak jak je uvedena v § 157 pod písm. a) až d) zákona o služebním poměru, považuji přinejmenším za nespravedlivou dikci zákona. S určitou nadsázkou lze říci, že ani trestní zákon nestanovuje za každý úmyslný trestný čin naprosto stejný trest. Nezohlednění závažnosti jednání v návaznosti na trest je v trestním řízení vyloučeno. V § 38 trestního zákoníku se v této souvislosti uvádí: „*Trestní sankce je nutno ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele*“. V trestním právu, ale i další právních odvětvích, je často zmiňován princip přiměřenosti. Tento princip by měl být uplatněn i u příslušníka v jeho stěžejní životně-existenční okolnosti, kterou je další obživa nejenom jeho, ale i celé jeho rodiny po ukončení služebního poměru. Mám za to, že není rozumné a přiměřené v právním státě, aby příslušník, příkladně uvedený v předcházející části, např. pomluva sousedky o nevěře atd., přišel o doživotní veškerý nárok na výsluhový příspěvek, který ve svém součtu může tvořit hodnotu celého dosud jeho nabytého majetku a s obdobným následkem se potýkal i jiný příslušník, který např. páchal za doby služebního poměru dlouhodobě závažnou násilnou trestnou činností, *nota bene* s využitím informačních zdrojů sboru, výstroje a výzbroje a s cílem se obohatit.

Opět zde nemohu nedodat extrémní případ ze současnosti, kdy byl, dnes již bývalý vysoký důstojník zrušeného Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu stíhán, a dokonce nepravomocně odsouzen v trestním řízení za jednání spočívající v uvedení pravdivé informace médiím o tom, že policejní prezident je podezřelý z „brutálního“ úniku informací. Sama rozhodující samosoudkyně při ústním vyhlášení rozsudku⁷⁵ uvedla: „*Já samozřejmě chápu frustraci pana obžalovaného z toho, že zjistil, že vrcholní v podstatě představitelé zákona, policisté, státní zástupci, případně i další osoby se nějakým způsobem podílejí na*

⁷⁵ Rozsudek Okresního soudu Praha- západ ze dne 21. 12. 2017, č.j. 14 T 201/2017-865

trestní činnosti a tím, že nějakým způsobem ovlivňují ty kauzy nebo přijímají nějaké úplatky apod. nechávají se tedy ovlivnit a já s tímto samozřejmě kategoricky nesouhlasím. Otázkou je, zda tedy to jednání pana obžalovaného toto dokáže změnit, či nikoliv, nemyslím si, takovou víru zase nemám, že by to někdy vymizelo a pokud bude lidstvo lidstvem, tak to asi tak bude fungovat. Otázkou tedy naší, tak jak můžeme do toho zasahovat, je tuto situaci nějakým způsobem eliminovat. Takže z toho, co jsem se tady snažila jenom tak shrnout k té nějaké, k tomu politickému pozadí nebo k tomu, co k tomu předcházelo, tak musím konstatovat, že v podstatě morálně mám svým způsobem pochopení pro obžalovaného, který byl tedy nějakou tou situací pravděpodobně frustrován, neměl důvěru v orgány jako byl GIBS, BIS apod., ale nemohu s ním souhlasit, pokud se jedná o právní hodnocení, protože obžalovaný tu informaci, kterou se dozvěděl, a následně ji zveřejnil, tak se dozvěděl při výkonu svého povolání“. I v tomto případě má přijít uvedený příslušník Policie ČR o výsluhový příspěvek?

7.1.3 Zánik nároku na výsluhový příspěvek z důvodu pouhého podezření ze spáchání trestného činu, porušení zásady presumpce nevinny

I v této části navazuji na již uvedené a totiž opakovaně zmiňované tzv. odklony trestního řízení. Zákon o služebním poměru hovoří o podmíněném zastavení trestního stíhání, schváleném narovnání nebo podmíněném odložení návrhu na potrestání, jako o okolnostech, na jejichž základě a ve spojení s podmínkou, že jednání, kterým trestný čin příslušník spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, dojde k zániku nároku na výsluhový příspěvek. Jak již bylo uvedeno, věta sama o sobě je rozporná, co se týká navázání, že příslušník spáchal trestný čin, snad tím, že bylo pravomocně rozhodnuto o odklonu. Jako by už zde tvůrce normy věděl, že odejmout výsluhový nárok příslušníka bez toho, aby bylo najisto postaveno, že se dopustil protiprávního činu, tak zásadního jako je trestný čin, není možné, a touto mimotrestní normou chtěl učinit záhy nápravu a konstatovat, že tzv. odklon má v pracovně-sluzebním právu váhu odsuzujícího rozsudku. Ustanovení § 157 písm. b) zákona o služebním poměru tak nabízí polemiku nad jeho možným rozporem se zásadou presumpce nevinny, i když se jedná o normu nacházející se mimo trestní předpisy. Ústavní soud v této souvislosti ve svém nálezu⁷⁶ z roku 2016 uvedl: „*Státní orgány, zejména pak soudy, jsou povinny respektovat presumpci nevinny ve všech řízeních, tedy i v jiném řízení než v tom, v němž je příslušný trestný čin projednáván. I v těchto řízeních se musejí zdržet prohlášení, z nichž vyplývá, že považují určitou osobu za vinnou trestným činem, ačkoliv o její*

⁷⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. I. ÚS 1965/15, bod 49

vině nebylo žádným soudem pravomocně rozhodnuto. Postup, který neodpovídá tomuto pravidlu, je neústavní pro rozpor s čl. 40 odst. 2 LPS (presumpce neviny)“.

K tomu je nutné také připomenout a dodat, že ačkoliv je v citaci normy § 157 zákona o služebním poměru uvedeno schválení narovnání, jakožto dohody na základě konsenzu stran, je fakticky toto narovnání jen předpokladem k tomu, aby bylo zastaveno trestní stíhání. Trestní řízení není ukončeno (pouze) schválením dohody o narovnání, nýbrž tím, že je dalším výrokem v rozhodnutí zastaveno trestní stíhání. Díkce zákona o služebním poměru ve vztahu k odklonům tak sděluje, že i přečiny, tedy ty nejméně závažné trestné činy, musí mít za následek ztrátu nároku na výsluhový příspěvek, i bez řádného odsouzení, přičemž postačí vyšší stupeň pravděpodobnosti, že se obviněný mohl dopustit trestného činu. Bylo však také opomenuto, že ne vždy odklony jsou jedinou možností, kdy je zastaveno trestní stíhání, ačkoliv je zde nadále předpoklad, že by jinak v dalším řízení mohlo dojít k vynesení odsuzujícího rozsudku. Příkladem může být daleko častěji využívané zastavení trestního stíhání⁷⁷ v rámci diskreční pravomoci státního zástupce. Ve vztahu k písm. a) ust. § 172 odst. 2 trestního řádu, bude pro příslušníka ve své podstatě „výhodou“, kdy potom, co spáchal bagatelní úmyslný trestný čin v době trvání služebního poměru, se např. dopustí dalšího závažnějšího trestného činu v době, kdy již příslušníkem nebyl. Pokud dojde k zastavení trestního stíhání prvního z uvedených trestných činů podle cit. ust., bude mít nadále nárok na výsluhový příspěvek. Stejnou diskreční pravomoc, ovšem s dozorem státního zástupce má, ale i policejní orgán⁷⁸. V další některých případech je např. nutný souhlas poškozeného s trestním stíháním a pokud není dán, je věc odložena. O tom, zda tedy bude v budoucnu pachatel trestného činu postaven před soud a příp. i odsouzen, je za stanovených podmínek závislé na vůli poškozeného⁷⁹. Mimo zastavení trestního stíhání, nebo odložení, jsou zde i tzv. zániky trestnosti, např. při účinné lítosti⁸⁰, při přípravě k zvláště závažnému zločinu⁸¹, při pokusu trestného činu⁸², účastenství⁸³, a nebo zánik trestnosti z důvodu uplynutí promlčecí doby⁸⁴. V případech citovaných, kdy mohl příslušník spáchat i daleko závažnější protiprávní jednání, než jsou přečiny u tzv. odklonů, podle díkce zákona o služebním poměru, má však příslušník nadále nárok na výsluhový příspěvek.

⁷⁷ § 172 odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁷⁸ § 159a odst. 3 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁷⁹ § 163 a násl. zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁸⁰ § 33, 197, 242, 248a, 362 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸¹ § 20 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸² § 21 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸³ § 24 odst. 3 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁴ § 34 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

7.1.4 Závislost nároku na výsluhový příspěvek na jednání příslušníka a dalších okolnostech po spáchání trestného činu, za doby trvání služebního poměru

Nárok na výsluhový příspěvek a jeho postižení by mělo být imunní k jednání příslušníka a dalších (i úředních) osob po spáchání trestného činu, samozřejmě mimo nápravy protiprávního jednání, splňujícímu některou z negativních podmínek stanovených zákonem. Již v přecházejících částech práce byla popsána celá řada problematických míst díkce zákona s tímto souvisejících. Pro přehlednost předkládám několik modelových situací jasně vyjadřujících zmiňovanou závislost, příp. další okolnosti:

a)

Příslušník spáchal trestný čin za doby trvání služebního poměru, jedná se o vraždu. K činu byla užita služební zbraň. Příslušník po roce od činu odchází ze služebního poměru, kdy o vraždě doposud není vedeno trestní řízení. Je mu přiznán výsluhový příspěvek za 30 let služby. Tělo poškozeného je nalezeno dva roky po činu. Po nálezů těla jsou zahájeny úkony trestního řízení. Čtyři roky po činu je bývalý příslušník odsouzen pro vraždu. Nadále pobírá výsluhový příspěvek za 30 let služby.

b)

Situace shodná jako pod písm. a). Tělo poškozeného však bylo nalezeno okamžitě po vraždě. Úkony trestního řízení byly zahájeny proti neznámému pachateli. Čtyři roky po činu je bývalý příslušník odsouzen pro vraždu. Nadále pobírá výsluhový příspěvek za 30 let služby.

c)

Situace shodná jako pod písm. a). Tělo poškozeného však bylo nalezeno okamžitě po vraždě. Úkony trestního řízení byly zahájeny proti příslušníkovi. Služební funkcionář rozhodující o výsluhovém příspěvku tuto informaci z důvodu nevěřejnosti přípravného trestního řízení nemá a bývalému příslušníkovi je přiznán výsluhový příspěvek. Čtyři roky po činu je bývalý příslušník odsouzen pro vraždu. Nadále pobírá výsluhový příspěvek za 30 let služby. Jak již bylo uvedeno, některá judikatura, o níž lze polemizovat, tento závěr popírá.

d)

Situace shodná jako pod písm. a). Tělo poškozeného však bylo nalezeno okamžitě po vraždě.

Úkony trestního řízení byly zahájeny proti příslušníkovi. Služební funkcionář rozhodujícím o výsluhovém příspěvku informaci o trestním řízení získá a řízení o příspěvku je přerušeno do doby pravomocného rozhodnutí o trestním řízení. Čtyři roky po činu je bývalý příslušník odsouzen pro vraždu. Nemá nárok na výsluhový příspěvek za 30 let služby.

e)

Příslušník spáchal bagatelní trestný čin za doby trvání služebního poměru. Jedná se o pomluvu manželky souseda související s její nevěrou. Příslušník po několika měsících, kdy proti němu bylo zahájeno trestní stíhání, odchází na vlastní žádost ze služebního poměru. Služební funkcionář rozhodujícím o výsluhovém příspěvku informaci o trestním řízení získá a řízení o příspěvku je přerušeno do doby pravomocného rozhodnutí v trestním řízení. Po pravomocném odsouzení pro přečin pomluvy, příslušník definitivně o nárok na výsluhový příspěvek přichází. Není mu přiznán výsluhový příspěvek za 30 let služby.

f)

Příslušník spáchal trestný čin za doby trvání služebního poměru, jedná se o pomluvu manželky souseda související s její nevěrou. Příslušník ihned potom co zjistí, že by mohlo být jeho jednání posuzováno v trestním řízení, neboť uvedl nepravdivé skutečnosti a po vyhrůžkách souseda o trestní oznámení na něj, odchází ze služebního poměru na vlastní žádost. Služební funkcionář rozhodující o nároku na výsluhový příspěvek nemá informaci o zahájení úkonů trestního řízení proti příslušníkovi za doby trvání jeho služebního poměru a tomu je přiznán výsluhový příspěvek za 30 let služby. Následně je pravomocně odsouzen za přečin pomluvy. Výsluhový příspěvek nadále pobírá.

g)

Situace shodná jako pod písm. f). Služební funkcionář rozhodující o nároku na příspěvek má informaci o zahájení úkonů trestního řízení proti příslušníkovi za doby trvání jeho služebního poměru a řízení o nároku přeruší do doby rozhodnutí v trestním řízení. Následně je příslušník pravomocně odsouzen za přečin pomluvy. Výsluhový příspěvek mu není přiznán.

h)

Příslušník spáchal trestný čin za doby trvání služebního poměru, jedná se o pomluvu svého kolegu. Se závadovým tvrzením a o oprávněnosti tohoto tvrzení skrytě souhlasí i nadřízený služební funkcionář a kamarád příslušníka. Příslušník odchází ze služebního poměru po

několika měsících v době po zahájení trestního stíhání. Služební funkcionář jej propustí ze zdravotních důvodů, např. zhoršení sluchu. Je mu přiznán výsluhový příspěvek za 30 let služby přesto, že služební funkcionář rozhodující o výsluhovém nároku věděl o probíhajícím trestním řízení. Následně je pravomocně odsouzen za přečin pomluvy. Nadále pobírá výsluhový příspěvek.

ch)

Příslušník spáchal trestný čin za doby trvání služebního poměru. Jedná se o přečin zneužití pravomoci úřední osoby. Je propuštěn pro zavrženíhodné jednání, které má znaky trestného činu, které je způsobilé ohrozit dobrou pověst daného sboru. Bývalý příslušník požádá o výplatu výsluhového příspěvku a řízení o něm je přerušeno do doby, než bude pravomocně rozhodnuto v trestní řízení. Trestní řízení je pravomocně ukončeno odklonem. Příslušník má nárok na výsluhový příspěvek.

i)

Příslušník spáchal trestný čin za doby trvání služebního poměru, jedná se o přečin zneužití pravomoci. Není propuštěn pro zavrženíhodné jednání, které má znaky trestného činu, neboť jeho jednání nebylo tak závažné. Příslušník je propuštěn ze služebního poměru na základě vlastní žádosti v době, kdy již proti němu bylo zahájeno trestní stíhání. Bývalý příslušník požádá o výplatu výsluhového příspěvku a řízení o něm je přerušeno do doby, než bude pravomocně rozhodnuto v trestní řízení. Trestní řízení je pravomocně ukončeno odklonem. Příslušník nemá nárok na výsluhový příspěvek (podle § 157 písm. d) zákona o služebním poměru) nebo (rozporné v dikci zákona) má nárok na výsluhový příspěvek (podle § 167 odst. 2 zákona o služebním poměru).

Výše uvedené modelové situace ilustrují jen zlomek případů s různorodostí jejich průběhu a skončení s dopadem na výsluhový příspěvek. Zcela záměrně jsem se rozhodl zde neuvést jednu naprosto zásadní modelovou situaci, která aktivním jednáním příslušníka zajistí vždy, v souladu se zákonem o služebním poměru, nárok na výsluhový příspěvek přesto, že spáchal za doby trvání služebního poměru trestný čin. Ačkoliv je tato situace nevídanou mezerou v právu, domnívám se, že kvalifikační práce by neměla být návodem k obcházení účelu zákona o služebním poměru.

Závěrem k této poslední kapitole hlavní části práce bych chtěl sdělit své přesvědčení o

tom, že pro opuštění stávající složité zákonné koncepce, umožňující pouze zánik nároku na výsluhový příspěvek, při splnění negativních podmínek nároku na výsluhový příspěvek, je už zásadně postačující, jen jediný výše, v této části předestřený důvod.

Závěr

V závěru kvalifikační práce bych rád předestřel možná řešení, v práci osvětlených nedostatků dané problematiky v zákoně o služebním poměru. Předně v ustanovení § 157 zákona o služebním poměru by měly být formulovány výhradně podmínky vzniku nároku na výsluhový příspěvek bez citace negativních podmínek se vztahem do trestního práva. Odst. 2 ustanovení § 167 zákona o služebním poměru by měl být v zákoně zrušen. Při nahrazení negativních podmínek směřujících k omezení či zániku nároku na výsluhový příspěvek by měl být, mimo právní předpis (např. v důvodové zprávě), jasně deklarován úmysl zákonodárce. Pokud bude úmyslem zákonodárce (ostatně jeho úmysl není v dnešní podobě zákona patrný) omezit či vyloučit nárok na výsluhový příspěvek každému příslušníkovi, který za doby trvání služebního poměru spáchal úmyslný trestný čin, což považuji za smysluplné, nezbyvá (s ohledem na rozbor v stěžejních částí této práce), než aby o zániku nebo postižení nároku na výsluhový příspěvek rozhodoval soud. Jako velmi praktické se jeví zavedení nového druhu trestu v trestním zákoníku. Mám nadále za to, že by nebylo vhodné zavedení trestu zániku celého nároku na výsluhový příspěvek, tak jak jsou ve služební předpise v současnosti koncipovány negativní podmínky nároku na výsluhový příspěvek. Takový to trest by opět vedl ke zmiňované generalizaci a současně by tím bylo odhlédnuto od zásady uložení přiměřeného trestu, resp. i od obecných zásad pro ukládání trestů. Z tohoto důvodu by měl být nově zaveden trest odnětí doby, nebo její části, rozhodné pro nárok na výsluhový příspěvek, a to hned z několika důvodů:

- a) jednalo by se o jasné řešení problematické situace, kdy příslušník, který doposud neměl nárok na výsluhový příspěvek z důvodu spáchání trestného činu, byl po určité době opět přijat do služebního poměru a po jeho opětovném skončení mu byly započteny i doby rozhodné pro nárok na výsluhový příspěvek z předcházejícího služebního poměru,
- b) jen soud (nikoliv správní orgán, jednající ve věcech služebního poměru), který je detailně seznámen s věcí, o které rozhoduje, je schopen perfektně posoudit závažnost jednání příslušníka, zejména pak, zda se jednalo o ojedinělý exces, dlouhodobost, zda k němu došlo při výkonu pravomoci nebo v době mimo službu, a uplatnit tak další zásady při ukládání trestu, jak je obvyklé pro trestní řízení.

Jen soud by na základě již zjištěného stavu při rozhodování v trestní věci rozhodl o odnětí let z doby rozhodné pro výsluhový příspěvek. Odnětí let z předmětných dob by bylo trvalé. Pakliže by soud odejmul takový počet let, že by tím došlo k jejich celkovému ponížení

pod zákonnou hranici 15-ti let, nárok na výsluhový příspěvek by nevznikl. Odnětí části doby rozhodné pro výsluhové nároky, by se tak jako trest, nemohl uplatnit v řízení o přečinech, které bylo ukončeno tzv. odklonem. Zde je nutné opět zopakovat, že zánik nároku na výsluhový příspěvek může, co se týká jeho budoucí souhrnné výše, odpovídat i doposud celému nabytému majetku příslušníka. Představoval by tak trest obdobný trestu propadnutí majetku, který je však ukládán v diskreční pravomoci soudu, a to jen pokud soud odsuzuje pachatele k výjimečnému trestu nebo pro zvlášť závažný zločin s ohledem na další podmínky⁸⁵.

Co se týká problému s překlenutím doby od skončení služebního poměru příslušníka do pravomocného rozhodnutí soudu, potom je možné, jako nejčasnější stádium trestního řízení, kdy je již orgánem činným v trestním řízení jasně vymezen skutek a osoba (obviněná), využít dobu zahájení trestního stíhání⁸⁶. S ohledem na zkrácené přípravné řízení a jeho procesní omezení lhůtami by nebylo nutné tento druh řízení dále zohledňovat. Trestní řád by obecně orgán činný v trestním řízení (nikoliv jak je to dnes jen u policejního orgánu GIBS⁸⁷) povinoval k tomu, aby poskytl informaci o zahájení trestního stíhání současného nebo bývalého příslušníka, pokud popsany skutek spáchal za doby trvání služebního poměru, správnímu orgánu, tj. služebnímu funkcionáři, rozhodujícímu o výsluhovém příspěvku. Uvedené by nebylo nikterak problematické, neboť orgán činný v trestním řízení vždy povinně zkoumá zaměstnání obviněného⁸⁸, nota bene, pokud se jedná o příslušníka bezpečnostních sborů nebo jeho bývalého příslušníka. Zákon o služebním poměru by tak obsahoval další ustanovení⁸⁹, zastavující nebo omezující výplatu výsluhového příspěvku (z uvedených důvodů) ke dni zahájení trestního stíhání, resp. od následujícího kalendářního měsíce po zahájení trestního stíhání s tím, že by výplata byla s ohledem na pravomocné rozhodnutí v trestním řízení obnovena po přepočtu jeho výše, anebo by bylo rozhodnuto o zániku nároku na výsluhový příspěvek. Uvedené omezení výplaty výsluhového příspěvku by s ohledem na presumpci nevinu bylo vhodné realizovat ve výši v právu obvyklé⁹⁰, tedy ve výši 50 % vypláceného příspěvku. V případě neodsouzení a dalších rozhodnutí na roveň postavených by došlo k doplacení nevyplacených částí výsluhového příspěvku. V této době (po zahájení trestního stíhání) by se (na rozdíl o stávající úpravy) vždy jednalo o rozhodnutí v trestním řízení vytvářející překážku věci rozhodnuté.

⁸⁵ § 66 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁸⁶ § 160, 303, 314b odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁸⁷ § 160 odst. 2, *in fine*, zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁸⁸ § 120 odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

⁸⁹ § 163 odst. 1 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁹⁰ Např. § 48 odst. 3 zák. č. 234/2014 Sb., o státní službě

Co je však podstatné a vztahující se k možným politickým vlivům na činnost bezpečnostních sborů, je to, že by někteří takto „ohrožení“ příslušníci lépe odolávaly různým tlakům, účelově vedeným trestním řízením, které je nutí k opuštění služební poměru, jak jinak než v zájmu zachování nároku na výsluhový příspěvek.

Seznam použitých zdrojů

Komentáře

TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Komentář*. 2. vydání. Praha: ANAG, 2012, 672 s.

ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PÚRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. *Trestní řád I., II., III.*. 7.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, 4700 s.

Učebnice, odborné publikace

MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva, úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, 276 s.

JELÍNEK, Jiří, DRAŠTÍK, Antonín, HASCH, Karel, NOVÁKOVÁ, Jana, NOVÁKOVÁ, Šárka, SOVÁK, Zdeněk, ŠEVČÍK, Vlastimil. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 864 s.

HENDRYCH, Dušan, BĚLINA, Miroslav, FIALA, Josef, ŠÁMAL, Pavel, ŠTURMA, Pavel, ŠTENGLOVÁ, Ivana, KARFÍKOVÁ, Marie. *Právní slovník*. 3.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, bez s, el..

Právní předpisy

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění zákona č. 21/2006 Sb., účinném ke dni 1. března 2006

zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění

zákon č. 77/1992 Sb., účinném ke dni 10. března 1992

zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
zákon č. 226/1992 Sb., o některých služebních poměrech vojáků z povolání, kterým se mění
a doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků
zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a bezpečnostní způsobilosti, ve
znění pozdějších předpisů
zákon č. 164/2015 Sb., kterým se mění zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 20/09
Nález Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. I. ÚS 1965/15
Nález Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2016, sp. zn. 6 Tdo 37/2016
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1513/2013
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2294/2007
Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2012, č.j. 1 As
89/2010-119
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2012, č.j. 6 Ads 92/2012-35
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, č.j. 10 As 87/2014-65
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2017, č.j. 4 As 238/2016-42
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, č.j. 6 As 271/2014-41
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2017, č.j. 8 As 213/2016-31
Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 67 To 216/2013
Rozsudek Okresního soudu Praha- západ ze dne 21. 12. 2017, č.j. 14 T 201/2017–865

Abstrakt:

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů je nejdůležitějším právním předpisem upravujícím právní vztahy všech osob v tomto státně- zaměstnaneckém vztahu. Jedná se o právní předpis se stejným rozsahem a částečně i obsahem, jakým je zákoník práce pro zaměstnance v pracovním poměru. Skončení služebního poměru, na rozdíl od pracovního poměru, může založit bývalému příslušníkovi nárok na trvalé peněžité plnění, které zákon označuje za výsluhový příspěvek. I při splnění zákonných podmínek na tento příspěvek však může dojít k jeho nepřiznání, a to v důsledku naplnění zákonem stanovených negativních podmínek. Kvalifikační práce se snaží upozornit na velmi nevhodnou úpravu zániku nároku na výsluhový příspěvek zejména v souvislosti se spácháním trestného činu příslušníkem.

Klíčová slova: služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů, výsluhový příspěvek

Abstract:

The Law of service of Security Forces is the most important law regulation editing legal relationships of all persons in this civil-servant relationship. It is act with the same range and partly same content, as Labour Code, which is directly for employees in employment relationship. Unlike the employment relationship, termination of service may set up claim to permanent income for the former servant, and law calls it as retirement rent. But even if the servant fulfills all legal conditions for granting, retirement rent doesn't have to be awarded because of fulfillment of legal negative conditions. This master thesis points on quite unsuitable regulation of termination of claim on retirement rent related to commission of crime by a servant.

Key words: service relationship of security forces, retirement rent